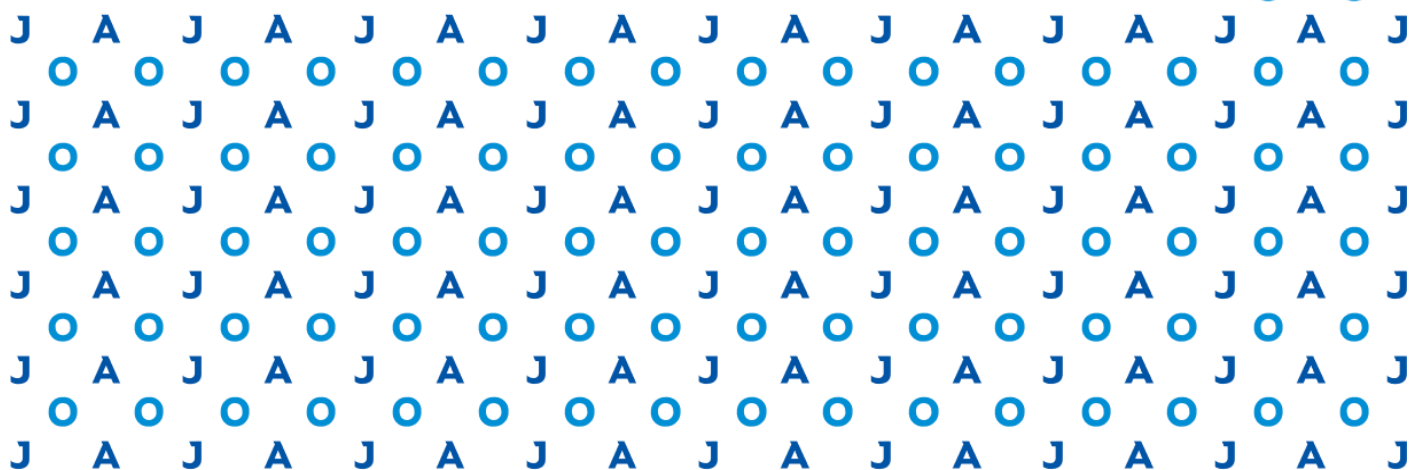

OPETTAJAN JA REHTORIN LUKUVUOSIOPAS

2024–2025

Peruskoulu ja lukio
(OVTES ja valtio)

Opettajan ja rehtorin lukuvuosiopas 2024–2025

Peruskoulu ja lukio (OVTES)

Tähän tietopakettiin on koottu lukuvuodelle 2024–2025 keskeisiä sopimusmääräyksiä palkkauksen perusteista, työajoista ja muista palvelussuhteen ehdoista kunnallisessa perusopetuksessa ja lukiossa työskentelevien opettajien ja rehtoreiden tueksi. Lisäksi valtion oppilaitoksille on oma osionsa tämän tietopaketin lopussa.

Tekstin ovat koonneet ja tarkastaneet erityisasiantuntijat **Petra Kirkko-Jaakkola**, **Antti Syrjälä** ja **Anneli Vainik**, kehittämispäällikkö **Niku Tuomisto** sekä neuvottelupäällikkö **Eila Urpilainen**.

Tämä opas ei sisällä eri sopimusten palkkataulukoita. Ne löytyvät OAJ:n verkkosivuilta: oaj.fi → Työelämäopas → Palkka → [Palkat ja palkkiot](#)

SISÄLTÖ

Yleistä	4
Yleissivistävä koulu	29
Peruskoulu	36
Lukio	47
Aikuislukio	54
Yleissivistävän koulun rehtori ja apulaisrehtori	58
Valtion oppilaitokset	63

Käytetyt lyhenteet

OVTES, kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus

KVTES, kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus

Opettajalla tarkoitetaan kaikkia opetushenkilöstöön kuuluvia viranhaltijoita ja työntekijöitä, ellei muuta ole erikseen mainittu, ja kunnalla tarkoitetaan myös kuntayhtymää.

PALKKAUSJÄRJESTELMÄ

Tehtäväkohtainen palkka

Jokaiselle opettajaryhmälle on määritelty peruspalkka, johon vaikuttaa kunnan kalleusluokka. Peruspalkat ilmoitetaan hinnoittelutunnusten (hitu) mukaan palkkataulukoissa. Eri hinnoittelutunnukset muodostuvat tutkinnon, kelpoisuuden ja tehtävänimikkeen mukaan. Palkkataulukot ovat luettavissa muun muassa OAJ:n verkkosivujen oaj.fi [työelämäoppaasta](http://oaj.fi/työelämäoppaasta).

Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen mukaan opettajan tehtäväkohtaista palkkaa päätettäessä on otettava huomioon tehtävien vaativuus (OVTES osio A, 6 § 3 mom.; KVTES II luku, 9 §). Tehtäväkohtainen palkka on osa varsinaista palkkaa.

Töiden ja tehtävien vaativuuden objektiivinen arviointi edellyttää paikallista palkkausjärjestelmää. Palkkausjärjestelmän tavoitteena on motivoida henkilöstöä hyviin työsuorituksiin, pitää kunta-alan palkat kilpailukykyisinä ja edistää kunnan toiminnan tuloksellisuutta. Tavoitteeseen pyritään oikeudenmukaisella palkalla, jonka perusteena ovat tehtävien vaativuus, työkokemus, henkilökohtainen ammatinhallinta ja työsuoritukset sekä työyksikön tuloksellisuus.

Tehtävän vaativuuden arvioinnissa ei vertailla eri opettajaryhmiä keskenään vaan arviointi tehdään hinnoittelutunnuksittain ja/tai ammattinimikkeittäin. Tavoitteena on, että samaan ryhmään kuuluvien tehtäväkohtaiset palkat ovat tehtävän vaativuuden edellyttämässä suhteessa toisiinsa. Järjestelmässä ei siis arvioida henkilökohtaista osaamista.

Tehtävien vaativuutta arvioitaessa otetaan huomioon:

- työn edellyttämä osaaminen (tiedot, taidot, harkinta)
- työn vaikutukset ja vastuu (laajuus, pysyvyys, johtaminen ja vaikutukset toimintaedellytyksiin)
- työn edellyttämät yhteistyötaidot (vuorovaikutus, ihmissuhdevaatimukset)
- työolosuhteet (tavanomaisesta poikkeavat fyysiset ja henkiset työolosuhteet, ei työsuojelutoimenpitein poistettavissa).

Paikallisesti voidaan käyttää myös muita objektiivisia vaativuustekijöitä.

Tehtävien vaativuuden arvioinnin tulee perustua tehtäväkuvaukseen, josta käyvät ilmi pääasiallinen työtehtävä, tehtävän tarkoitus ja siihen kuuluvat olennaiset tehtäväkokonaisuudet. Kaikkien opettajaryhmien tehtäväkuvaukset tulee laatia yhteistyössä työnantajan edustajan ja asianomaisen ammattiryhmän edustajan kanssa.

Paikallisessa tehtävien vaativuuden arvioinnissa pyritään löytämään opetusalan tehtävien vaativuuteen vaikuttavia tekijöitä. Esihenkilöiden ja alaisten palkkojen tulee kuitenkin olla oikeassa suhteessa toisiinsa nähden hinnoittelutunnuksesta riippumatta.

Esihenkilöasemassa olevan tehtäväkohtaisen palkan pitää olla selvästi hänen alaisensa palkkaa korkeampi. Vaikka arvioinnissa ei löytyisikään olennaisia vaativuuseroja jonkin nimikkeen osalta, se ei tarkoita sitä, että käytettäisiin pelkästään hinnoittelutunnuksen mukaisia peruspalkkoja. Tehtävät ovat voineet muotoutua niin, että kaikkien samalla nimikkeellä työskentelevien opettajien tehtävät ovat perustehtävää vaativampia.

Jos tehtäväkuvauksissa määritellyt tehtäväkokonaisuudet muutetaan tai ne ovat muuttuneet vähäistä merkittävämmän, tarkistetaan myös tehtäväkuvaukset muuttuneen tilanteen mukaisiksi ja arvioidaan tehtävän vaativuus uudelleen työn kokonaisvaativuudessa tapahtuneiden muutosten selvittämiseksi. Sen jälkeen arvioidaan muutosten mahdolliset vaikutukset tehtäväkohtaisiin palkkoihin.

Tehtävän vaativuuden arviointijärjestelmän kehittäminen on jatkuva prosessi. Vaativuuden arvioinnissa on kyse myös arvoista, arvostuksista ja sopimisesta. Koska arvioinnissa noudatetaan yhteisesti hyväksytyjä kriteereitä, on hyväksyttävä myös vaativuuden arvioinnin tuomat palkkaerot.

Henkilökohtainen lisä

(OVTES osio A, 11 §; KVTES luku II, 11 §)

Viranhaltijalle/työntekijälle ja päätoimiselle tuntiopettajalle voidaan maksaa varsinaiseen palkkaan kuuluvaa henkilökohtaista lisää. Lisää maksetaan pääsääntöisesti työsuorituksen arvioinnin perusteella. Lisän perusteena ovat ammatinhallinta, henkilökohtaiset työsuoritukset ja muut paikallisesti määritellyt henkilökohtaiset taidot.

Työnantajan ja henkilöstön edustajat määrittelevät paikallisesti yhdessä henkilökohtaisen lisän yleiset maksamisperusteet. Peruste ja niiden painoarvo voivat vaihdella eri yksiköissä. Henkilökohtaisia lisiä maksettaessa on eri työntekijäryhmiä kohdeltava tasapuolisesti.

Henkilökohtaisen lisän perusteina voivat ammatinhallinnan ja työsuorituksen lisäksi olla esimerkiksi monitaitoisuus ja luovuus sekä erityistiedot ja -taidot, joita hyödynnetään laajemmin kuin vain omassa opetustyössä. Henkilökohtainen lisä voi

perustua myös tuloksellisuuteen, henkilön yhteistyökykyyn, vastuuntuntoon, oma-aloitteisuuteen ja kehityshakuisuuteen. Lisän perusteena ei kuitenkaan voi olla ominaisuus, joka on jo otettu huomioon OVTESin palkkamääräyksissä (mm. luokanopettajan kaksoiskelpoisuus on huomioitu peruspalkassa). Henkilökohtainen lisä myönnetään yleensä toistaiseksi. Lisän myöntämisen ja muuttamisen pitää perustua henkilön työsuorituksen arviointiin, joka voidaan suorittaa esimerkiksi vuosittain kehityskeskustelun yhteydessä. Henkilölle on hänen pyytäessään annettava häntä koskevan henkilökohtaisen lisän maksamisen perustelut.

Vuosisidonnainen lisä

(OVTES osio A, 12–18 § ja osio B, 8 §)

Vuosisidonnainen lisä perustuu työkokemukseen. Vuosisidonnaista lisää maksetaan myös henkilölle, joka saa eläkettä.

Vuosisidonnaiseen lisään oikeuttavaan palvelusaikaan luetaan kaikki päätoimiseksi katsottava palvelu seuraavin ehdoin:

- vähintään 30 kalenteripäivän tai täyden kuukauden yhtäjaksoinen työ
- vähintään 18 vuoden ikä palvelussuhteen aikana
- opettajan/rehtorin tehtävä (kotimainen tai ulkomainen työnantaja)
- muu työ, josta on olennaista hyötyä nykyisissä tehtävissä (kotimainen tai ulkomainen työnantaja)
- yrittäjän työstä, josta on olennaista hyötyä nykyisissä tehtävissä, otetaan huomioon yhteensä enintään viisi vuotta (pelkkä omistussuhde tai osakkuus ei riitä)
- vuoden 2000 siirtymäsäännöksen perusteella palvelulisään luettava aika.

Oikeus vuosisidonnaiseen lisään alkaa sen jälkeisen kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien, jona lisään oikeuttava palvelusaika on täyttynyt. Palvelusaikaa laskettaessa vähennetään ne kalenteripäivät, joina virantoimitus tai työssäolo on ollut keskeytyneenä. Vähennykset lasketaan kalenteripäivinä, jolloin 30 päivää on yksi kuukausi. Vähentävä aika siirtää vuosisidonnaiseen lisään oikeuttavan ajan täyttymistä vastaavan ajan verran eteenpäin.

Palvelusaikaan luetaan myös vuosiloma-aika ja virkavapaa tai työloma seuraavissa tapauksissa:

1. opettaja on saanut palkkaetuja äitiys-/raskausvapaan, vanhempainvapaan tai sairauspoissaolon ajalta,
2. opettaja on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai äitiys-/raskaus-, isyys- tai vanhempainrahaa,
3. opettaja on saanut tapaturma- tai muuta korvausta ajalta, jolta hänellä olisi ehdoton oikeus sairausajan palkkaan,

4. opettaja on ollut suorittamassa asevelvollisuuttaan, aseetonta palvelusta tai siviilipalvelusta, josta hän on palannut laissa säädettyssä ajassa virantoimitukseen tai työhön,
5. koulutus- tai opiskeluaika siltä osin, kun se ei ylitä yhteensä enintään 30 päivää kalenterivuodessa ja
6. opettaja on ollut muun kuin kohdissa 1–5 mainitun syyn perusteella virkavapaalla/työlomalla enintään 30 päivää saman kalenterivuoden aikana edellyttäen, että hän on ollut samana kalenterivuonna virkavapaan/työloman myöntäneen työnantajan palveluksessa koulutyön aikana virantoimituksessa vähintään 30 päivää.

Vuosisidonnainen lisä lasketaan virkanimikkeen hinnoittelukohtaan mukaisesta peruspalkasta tai välyksen alarajasta kertomalla se vuosisidonnaisen lisän prosenttien mukaisilla kertoimilla (esimerkiksi 5 % = 1,05) korkoa korolle -periaatteella pyöristämättä tuloa välissä. Pyöristys täysiin sentteihin tehdään vasta loppupalkassa.

Jos opettajan peruspalkassa on epäpätevyysalennus, vuosisidonnainen lisä lasketaan alennetusta peruspalkasta. Myös osa-aikaisesti virkaa hoitavan vuosisidonnainen lisä lasketaan osa-aikapalkasta. Peruspalkkaa korkeampi tehtäväkohtainen palkka ei vaikuta vuosisidonnaiseen lisään.

Vuosisidonnainen lisä on haettava kirjallisesti viimeistään kahden vuoden kuluessa siitä, kun oikeus lisään on syntynyt. Tätä myöhemmin haettuna vuosisidonnainen lisä voidaan myöntää takautuvasti vain vuoden ajalta hakemuksen esittämispäivästä laskettuna. Työnantaja voi päättää, että vuosisidonnainen lisä myönnetään ilman hakemusta, jos opettajalle on aikaisemmin myönnetty samassa kunnassa vuosisidonnainen lisä.

Kertapalkkio

(KVTES luku II, 14 §)

Opettajalle voidaan maksaa kertapalkkio, mikäli kunnan asianomainen viranomainen harkitsee sen maksamisen perustelluksi. Kertapalkkiota voidaan käyttää esimerkiksi silloin, kun työnantaja haluaa palkita yksilöä tai ryhmää. Se voidaan maksaa myös muusta erityisestä syystä. Tällainen syy voi olla muun muassa opettajan osallistuminen toimielimen kokoukseen toimivaltaisen viranomaisen määräyksen nojalla.

Lisätyö

(OVTES osio B, 14 §, 4 mom. poistettu; KT yleiskirje 27/2011, liite 1)

Opettajalle määrätty projekti-, suunnittelu tai kehittämistyö, jonka tekemiseen yhteissuunnittelutyön, koulukohtaisen lisätehtävän ja opettajatyöpäivien tuoma resurssi ei riitä, korvataan lisätyönä. Korvauksesta tulee sopia paikallisesti esimerkiksi siten että 1,5 tunnin työ korvataan kertatuntipalkkiolla. Tämä korvaustapa

perustuu OVTES:sta poistettuun lisätyöpykälään.

Ennen kuin työnantaja määrää opettajalle lisätyön, opettajan ja työnantajan täytyy yhdessä arvioida työhön tarvittava tuntimäärä ja sen aikana tehtävän työn laatu, määrä ja painopisteet.

[KT:n yleiskirjeen 27/2011 liitteessä 1](#) (pykälä 14) todetaan: ”Työnantajalla on poikkeuksellisesti erityisestä syystä peruskoulussa ja lukiossa mahdollisuus yksittäistapauksessa korvata suunnittelu- ja kehittämistyötä, jota muulla sopimuksen perusteella ei korvata.” Lisätyön korvaaminen edellyttää erillistä määrärahavarausta. Rahoitusta ei tule toteuttaa esimerkiksi niin, että määrärahat otetaan tuntiresurssista suurentamalla ryhmäkokoja tai vähentämällä lähiopetusta.

Muita lisiä

- Syrjäseutulisiä (OVTES osio A, 19 §)
- Kehitysaluelisiä yleissivistävässä koulussa (OVTES osio A, 20 §)
- Siirtymäkauden lisä (OVTES osio B, 27 §)
- Rekrytointilisiä (OVTES osio A, 20a §)
- Kielilisiä (KVTES II luku, 16 §)

Ylituntipalkkio, kertatuntipalkkio

(OVTES osio A, 26 § ja 27 §)

Ylituntipalkkio lasketaan viran tehtäväkohtaisen palkan (hinnoittelutunnuksen mukainen peruspalkka + mahdollinen työn vaativuuden arviointiin perustuva lisä) ja opetusvelvollisuuden perusteella. Ylituntipalkkioon ei vaikuta vuosisidonnainen eikä henkilökohtainen lisä eivätkä muut erikseen liitteissä mainitut palkkatekijät.

Opettajan ylituntipalkkion suuruus kuukaudessa eli vuosiviikkoylituntipalkkio lasketaan kertomalla tehtäväkohtainen palkka luvulla 0,84. Tulo jaetaan huojentamattomalla opetusvelvollisuudella.

Esimerkki: Kaksoiskelpoinen luokanopettaja, hinnoittelutunnuksen mukainen palkka 3142,35 euroa ja tehtäväkohtaiseen palkkaan laskettava työn vaativuuden arviointiin perustuva palkan lisä 100,00 euroa

$(3142,35 \text{ euroa} + 100,00 \text{ euroa}) \times 0,84 / 24 = 113,48 \text{ euroa}$

Vuosiviikkoylituntina maksettava palkkio tarkoittaa sitä, että koko lukuvuodelle määrätyn opetusvelvollisuuden ylittävän opetuksen maksatus tasoitetaan 12 kuukaudelle. Edellytyksenä edellä mainitulle on, että ylitunteja kertyy kaikilla koulun/oppilaitoksen opetustyöviikoilla keskimäärin laskettuna vähintään yksi.

Jos ylituntien lukumäärä on pienempi kuin työviikkojen lukumäärä, maksetaan pidetyiltä ylitunneilta kertatuntipalkkio.

Yhden yksittäisen ylitunnin hinta eli kertatuntipalkkio saadaan siten, että vuosiviikkoylituntipalkkio kuukaudessa muutetaan vuotuseksi kertomalla se luvulla 12 ja jakamalla saatu tulo koulun/oppilaitoksen opetustyöviikkojen lukumäärällä. Peruskoulussa ja lukiossa opetustyöviikkoja on 38 ja aikuislukiossa 33. Lukiossa kertatuntipalkkio kerrotaan luvulla 1,1, kun kyse on luokkaopetuksesta. Aikuislukiossa opetuksesta maksettaviin kertatuntipalkkioihin luetaan aikuislukiolisä sekä lisäksi äidinkielen opetuksesta harjoitusten ohjaus- ja valvontalisä.

Esimerkki: Kaksoiskelpoinen luokanopettaja, hinnoittelutunnuksen mukainen palkka 3142,35 euroa ja tehtäväkohtaiseen palkkaan laskettava työn vaativuuden arviointiin perustuva palkan lisä 100,00 euroa

Vuosiviikkoylituntipalkkio: $(3142,35 \text{ euroa} + 100,00 \text{ euroa}) \times 0,84 / 24 = 113,48 \text{ euroa}$

Yksittäisen ylitunnin palkkio: $113,48 \text{ euroa} \times 12 / 38 = 35,84 \text{ euroa}$

Kertatuntipalkkio sisältää myös koulun loma-aikojen palkkaosuuden.

Ylituntipalkkio sekä muut palkkiot ja erityistehtävien korvaukset maksetaan kuukausittain jälkikäteen joko kuukauden lopussa tai seuraavan kuukauden alussa, jollei paikallisesti toisin sovita. Elokuulta tulevat ylituntipalkkiot sekä muut lisäpalkkiot voidaan maksaa lokakuun palkanmaksun yhteydessä, ellei niitä pystytä maksamaan edellä mainitun aikataulun mukaisesti (osio A, 29 §, 3 mom.).

Tulospalkkio

(KVTES luku II, 13 §)

Työntekijälle/viranhaltijalle voidaan maksaa tulospalkkiota, joka perustuu työnantajan tuloksellisuuden parantamiseksi asetettujen tavoitteiden todettuun saavuttamiseen.

Sijaisuusjärjestelyt

(OVTES osio A, 24 §)

Koulutusta koskeva lainsäädäntö edellyttää, että koulutuksen järjestäjä hoitaa lakisääteiset velvoitteensa asianmukaisesti myös opettajien virka-/työvapaiden aikana. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että virkavapaalla olevalle opettajalle tulee aina ottaa sijainen.

Mikäli sijaista ei opettajan äkillisen sairastumisen takia heti löydy, voidaan koulun muu opettaja määrätä huolehtimaan poissaolevan opettajan luokasta oman oppituntinsa tai muun palkatun tehtävän kanssa samanaikaisesti. Erityisesti on huomattava, että tällaisen oto-/ovo-määräyksen voi antaa vain silloin, jos kahden

luokan yhtäaikainen hoitaminen on työsuojelumääräykset huomioon ottaen mahdollista. Viimeinen vaihtoehto on jättää oppitunti pitämättä. Peruskoulun oppilaita ei voi jättää kesken koulupäivän ilman valvontaa.

Luokasta **huolehtivalle** opettajalle maksetaan oto-/ovo-tunnista lisäpalkkaa 30 % oman viran kertatuntipalkkiosta. Vähintään oto-/ovo-korvauksen suuruinen palkkio tulisi maksaa myös silloin, kun opettajat ovat samanaikaisopetuksessa ja esimerkiksi toinen opettaja kahdesta on poissa, koska toisen opettajan oppilaat tulevat toisen huolehdittavaksi. Ensisijainen ratkaisu myös tässä tilanteessa on sijaisen hankkiminen.

Mikäli opetusvelvollisuustyöajassa oleva opettaja määrätään toimimaan toisen opettajan sijaisena, maksetaan hänelle oppitunnista ylituntipalkkiomääräysten mukainen kertatuntipalkkio.

Jos koulunkäynninohjaajaa halutaan käyttää opettajan sijaisena, hän tarvitsee tehtävään määräyksen. Tällöin hänet vapautetaan koulunkäynninohjaajan tehtävästä ja hän siirtyy OVTES:n piiriin ja saa opettajan sijaisen palkkaa kelpoisuutensa mukaisesti.

Sijaisen palkka

(OVTES osio A, 30 §, osio B, 24 §, 3 mom.)

Kun viransijaisen palvelussuhde kestää enintään viisi koulun työpäivää, opettajalle maksetaan tuntipalkkio sivutoimisia tuntiopettajia koskevien palkkioperusteiden mukaan. Tuntipalkkioon ei makseta vuosisidonnaista lisää eikä henkilökohtaista lisää. Lukion lyhytaikaiselle sijaiselle ei makseta kerroin- tai lukioresurssitunteja eikä aikuislukion lyhytaikaiselle sijaiselle aikuislukiolisätunteja.

Peruskoulun lyhytaikaisen sijaisen palkkauksen perusteet muuttuvat 1.6.2024 alkaen. Enintään viideksi koulun työpäiväksi otetun opettajan tuntipalkkio määritellään alla olevan hinnoittelun ja opetusvelvollisuuden perusteella. Lisätietoa [KT:n yleiskirjeestä 8 /2024 liitteestä 2.](#)

	Perus- tai lukio-opetuksen kelpoisuus		Opetusvelvollisuus
	Kyllä	Ei	
Luokanopettaja	40307056	40307059	24
Erytisopettaja	40307044	40307049	22
Aineenopettaja	40307038	40307043	21

Jos sijaisuus kestää yli viisi koulun työpäivää ja työ on päätoiminen, maksetaan palkka ensimmäisestä sijaisuuspäivästä alkaen kuukausipalkkana.

Varsinainen palkka

(OVTES osio A, 21 §, osio B, 23 §, 1 mom.; KVTES II luku 5 §)

Varsinaiseen palkkaan kuuluvat seuraavat palkanosat:

1. tehtäväkohtainen palkka
2. henkilökohtaisen lisä
3. vuosisidonnainen lisä
4. syrjäseutulisiä ja yleissivistävän koulun kehitysaluelisiä
5. rekrytointilisiä
6. koulu/oppilaitos- ja kuntakohtainen lisätehtävä ja taide- ja taitoaineiden korvaus
7. siirtymäkauden lisä/henkilökohtainen palkanlisä
8. kiertämisestä tulevan työn korvaus
9. luottamusmieskorvaus
10. työsuojeluvaltuutetun korvaus.

Opetusvelvollisuustyöajassa opetusvelvollisuustuntimäärä vastaa täyttä työaika.

Varsinaisen palkan käsitettä tarvitaan maksettaessa muun muassa sairauspoissaolon ja raskausvapaan ja vanhempainvapaan palkkaa, lomarahaa ja kahden tai useamman oppilaitoksen tuntien varassa päätoimiseksi tulevan tuntiopettajan palkkaa.

Varsinaisen palkan lisäksi palkallisen virkavapaan ajalta maksetaan työsuunnitelmassa vahvistetut ylitunnit ja erityistehtävät enintään seuraavan lukuvuoden alkuun asti.

VUOSILOMA, LASKENNALLINEN VUOSILOMA JA LOMAPÄIVÄKORVAUS

Laskennallinen vuosiloma

(OVTES osio A, 33 §, 2-3 mom., 41 §)

Suurin osa opettajista on opetusvelvollisuustyöaikajärjestelmässä, johon ei kuulu vuosilomaoikeutta. Siinä opettajan työ rytmittyy opetustyöaikaan ja opetustyöajan keskeytyksiin eli koulun loma-aikoihin.

Opettajilla on ns. laskennallinen vuosiloma, jonka ajalta sairauspäiväraha, määrääaikainen kuntoutustuki ja kuntoutusraha maksetaan opettajalle riippumatta siitä, onko hän hakenut virkavapaata vai ei. Laskennallinen vuosiloma on siten vain palkkaoikeuksiin liittyvä käsite.

Mikäli opettajan palkallinen raskaus- ja/tai vanhempainvapaa sijoittuu osittain tai kokonaan 16.6. alkavan laskennallisen vuosiloman ajalle, työnantaja maksaa raskaus- ja/tai vanhempainvapaakauden osalta varsinaisen palkan lisäksi sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavan osuuden opettajalle. Kyseessä on varsinaiseen palkkaan kuulumaton palkanosa.

Laskennallisen vuosiloman pituus määräytyy siten, että lomanmääräytymisvuoden täydet lomanmääräytymiskuukaudet kerrotaan lomarahahan prosenttilukua vastaavalla kokonaisluvulla ja jaetaan kahdella. Jos tulokseksi ei tule kokonaislukua, pyöristys tehdään ylempään kokonaislukuun. Laskennallisten vuosilomapäivien lukumäärä asetetaan kalenterille 16.6. alkaen, ja laskennallisen vuosiloman päiviä ovat kaikki arkipäivät (ma-la) juhannusaattoa lukuun ottamatta.

Esimerkki: Opettajan lomараha on 5 % kuukaudessa. Lomanmääräytymiskuukausia on 12. Laskennallisen vuosiloman pituus on $12 \times 5 / 2$ arkipäivää = 30 arkipäivää.

Täysi lomanmääräytymiskuukausi on lomanmääräytymisvuoden kalenterikuukausi, jonka aikana pääviranhaltija tai päätoiminen tuntiopettaja on ollut virantoimituksessa vähintään 16 kalenteripäivää. Virantoimituspäivien veroisia päiviä ovat kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen KVTES:n IV luvun 4 §:ssä mainitut työssäolopäivien veroiset päivät eli muun muassa äitiys-/raskaus-, isyys- tai vanhempainvapaa, vuosiloma ja sairauspoissaolo, joilta on ehdoton oikeus palkkaan.

Lomanmääräytymisvuosi alkaa 1. huhtikuuta ja päättyy seuraavan vuoden maaliskuun viimeisenä päivänä.

Oikeus vuosilomaan

(OVTES osio A, 33 §, 1 mom., 35 §; KVTES IV luku)

Kokonaistyöaikajärjestelmässä olevalla opetushenkilöstöllä on oikeus vuosilomaan. Tähän kuuluvat rehtorit ja apulaisrehtorinviran haltijat.

Vuosiloma määräytyy täysien lomanmääräytymiskuukausien lukumäärän, palvelusuhteen pituuden ja työssäolon veroisten päivien perusteella.

OVTES:n mukaan täysi lomanmääräytymiskuukausi on lomanmääräytymisvuoden kalenterikuukausi, jonka aikana pääviranhaltija tai päätoiminen tuntiopettaja on ollut virantoimituksessa vähintään 16 kalenteripäivää. KVTES:n mukaan täysi lomanmääräytymiskuukausi on kalenterikuukausi, jonka aikana viranhaltija/työntekijä on ollut työssä vähintään 35 työtuntia tai 14 työpäivää ja palvelussuhde on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 16 kalenteripäivää. Virantoimituspäivien veroisia päiviä ovat työssäolopäivien veroiset päivät eli muun muassa äitiys-/raskaus-, isyys- tai vanhempainvapaa, vuosiloma ja sairauspoissaolo, jolta on ehdoton oikeus palkkaan.

Lomanmääräytymisvuosi alkaa 1. huhtikuuta ja päättyy seuraavan vuoden maaliskuun viimeisenä päivänä. Kesällä 2024 maksettava lomarahaa määräytyy lomanmääräytymisvuoden 1.4.2023–31.3.2024 lomanmääräytymiskuukausien mukaan. Kesällä 2025 maksettava lomarahaa määräytyy vastaavasti 1.4.2024–31.3.2025 lomanmääräytymiskuukausien mukaan.

Lomarahaa

(OVTES osio A, 34 §, KVTES IV luku, 18–20 §)

Lomarahaa maksetaan elokuun palkanmaksun yhteydessä, ellei paikallisesti toisin sovita. Lomarahaa maksetaan myös aina palvelussuhteen päättyessä. Sivutoimisille tuntiopettajille ei makseta lomarahaa.

Lomarahaa lasketaan heinäkuun varsinaisesta palkasta. Lomarahaa määräytyy palvelusajan, palvelusvuosien ja 31.3. päättyneen lomanmääräytymisvuoden lomanmääräytymiskuukausien perusteella.

OVTES-sopimuksen piiriin kuuluvilla opettajilla ei ole oikeutta vaihtaa lomarahaa vapaaksi.

Määräaikaisen opettajan lomapäiväkorvaus

(OVTES osio A, 36 §, 54 §)

Koko lukuvuoden työajan palveluksessa olleelle määräaikaiselle päätoimiselle opettajalle, jolla ei ole oikeutta vuosilomaan, maksetaan palvelussuhteen päättyessä lomapäiväkorvauksena 2,8 päivän varsinainen palkka jokaista palvelussuhteeseen sisältyvää täyttä lomanmääräytymiskuukautta kohden. Lomapäiväkorvausta vähentävät palvelussuhteeseen sisältyvät kesäkeskeytyspäivät. Tätä sovelletaan myös palvelussuhteissa, jotka ovat vain muutamaa päivää lukuvuoden työaikaa lyhyempiä.

Muissa lukuvuoden työaikaa lyhyemmissä määräaikaisissa palvelussuhteissa myös syys-, joului-, urheilu- ja pääsiäisloman arkipäivät (ma-pe) vähentävät kesäkeskeytyspäivien lisäksi lomapäiväkorvausta.

Jos opettajalla on lukuvuoden aikana useita peräkkäisiä yhtäjaksoisia palvelussuhteita, joiden välillä ei ole yhtään sellaista päivää, jolloin hän ei ole palvelussuhteessa samaan kuntaan, katsotaan määräaikaisuudet yhdeksi palvelussuhteeksi lomapäiväkorvausta laskettaessa.

Päiväpalkka lasketaan jakamalla varsinainen palkka sen kalenterikuukauden päivien lukumäärällä, jonka aikana palvelussuhde päättyy.

Lomapäiväkorvaus ei koske sivutoimisia tuntiopettajia.

PALKALLISIA VIRKA- JA TYÖVAPAITA

Sairauspoissaoloajan palkka

(OVTES osio A, 38–39 §, 41 §, osio B, 23 § 1 mom. KVTES V luku, 1–4 §)

Sairauspoissaoloajan palkka määräytyy pääasiassa KVTESin V luvun 1–4 §:n mukaan tietyin opettajia koskevin poikkeuksin.

Päätoimisella opettajalla on saman kalenterivuoden aikana oikeus saada sairauspoissaolon ajalta täysi palkka 60 kalenteripäivän ajalta ja sen jälkeen kaksi kolmasosaa 120 kalenteripäivän ajalta. Lisäksi voidaan harkinnan perusteella maksaa enintään kaksi kolmasosaa palkasta enintään 185 kalenteripäivän ajalta. Yhdessä tai useammassa erässä 12 kuukautta kestäneiden sairauspoissaolojen jälkeen ei saa enää palkkaa, jollei vähintään 30 työssäolopäivää koulun/oppilaitoksen työajalla katkaise sairauspoissaoloa.

Ylitunnit ja erityistehtävät maksetaan täysimääräisenä myös sairauspoissaolon 60 ensimmäisen päivän jälkeisiltä 120 kalenteripäivältä. Kahden kolmasosan sääntöä ei sovelleta ylitunteihin.

Edellytyksenä sairausajan palkalle on, että palvelussuhde on välittömästi ennen sairauspoissaoloa jatkunut vähintään 60 kalenteripäivää. Jos palvelussuhde on

kestänyt lyhyemmän ajan, opettajalla on oikeus saman kalenterivuoden aikana saada sairauspoissaolon ajalta varsinainen palkkansa 14 kalenteripäivän ajalta, minkä jälkeen ei makseta mitään palkkaetuja. Palkan maksaminen edellyttää lisäksi, että opettajan virantoimitus on jo alkanut eli opettaja on ollut työssä työpaikalla ennen sairastumistaan.

Sairausajan karenssi-aikaa laskettaessa opettajan palvelussuhde katsotaan yhdenjaksoiseksi, jos hän on ollut saman kunnan palveluksessa opettajana edellisen lukukauden viimeisenä varsinaisena työpäivänä ja palvelus jatkuu samassa kunnassa seuraavan lukuvuoden työajan alkaessa.

Suurin osa opettajista on opetusvelvollisuuteen tai vuositunteihin perustuvassa työaikajärjestelmässä, johon ei kuulu vuosilomaoikeutta. Heidän ei ole mahdollista siirtää sairauden takia kesälomaansa, jota ei ole, pidettäväksi myöhemmin. Sen tähden opettajien ei ole pakko hakea sairauspoissaoloa oppilaitoksen kesäkeskeytysajaksi, vaikka he olisivat silloin työkyvyttömiä ja heillä olisi oikeus sairauspäivärahaan.

Laskennallisen vuosiloman päiviä ei lasketa sairauspoissaolon, työtapaturman, ammattitaudin eikä eläketapahtumaan tai kuntoutukseen johtavan sairauden palkallisten sairauspäivien lukumäärään. Sen sijaan sairauspäiviksi lasketaan laskennallisen vuosiloman ulkopuolelle jäävät sellaiset päivät, joiksi asianomainen opettaja ei ole hakenut virkavapautta, jos virkavapaa on alkanut ennen kesäkeskeytyksen alkua ja jatkuu sen päätyttyä (OVTES, osio A, 39 §).

Jos rehtori, jolla on vuosilomaoikeus, on vuosiloman alkaessa tai sen aikana sairauden, synnytyksen tai tapaturman vuoksi työkyvytön, siirretään työkyvyttömyysajalle sijoittuvat vuosilomapäivät myöhäisempään ajankohtaan, jos viranhaltija pyytää siirtoa ilman aiheetonta viivytystä ja mikäli mahdollista ennen loman alkua. Samoin menetellään, jos vuosiloman alkaessa tiedetään, että rehtori joutuu sellaiseen sairaanhoitoon, jonka aikana hän on työkyvytön.

PERHEVAPAAT

Raskausvapaa

(OVTES osio A, 40 a §; KVTES V luku, 7§)

Raskausvapaata on oikeus saada samaksi ajaksi kuin raskausrahakausi.

Raskausrahakauden pituus on 40 arkipäivää, ja se alkaa 30 arkipäivää ennen laskettua aikaa, ellei työnantajan kanssa sovita myöhäisemmästä aloitusajankohdasta. Vapaa tulee aloittaa kuitenkin viimeistään 14 arkipäivää ennen laskettua aikaa.

Synnyttävällä vanhemmalla on oikeus 40 arkipäivän palkalliseen raskausvapaaseen. Palkallisuus edellyttää, että synnyttävä vanhempi on ollut kunnan palvelussuhteessa välittömästi ennen raskausvapaan alkamista vähintään kaksi kuukautta, hakenut raskausvapaata viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan aiottua alkamista ja esittänyt työnantajalle todistuksen raskauden kestosta ja lasketusta synnytyksajasta.

Palkan lisäksi maksetaan synnyttävälle vanhemmalle Kelan päivärahaa vastaava palkanlisä siltä osin, kun raskausrahakausi sijoittuu 16.6. alkavan laskennallisen vuosiloman ajalle. Tämä edellyttää palkallisen virkavapaan hakemista. Kyseessä on varsinaiseen palkkaan kuulumaton palkanosa.

Kun raskausvapaata haetaan, työnantajalle on pyrittävä ilmoittamaan kokonaissuunnitelma myös vanhempainvapaan käyttämisestä, alkamisesta, pituudesta ja jaksottamisesta.

Vanhempainvapaa

Työntekijällä on oikeus saada vanhempainvapaata sairausvakuutuslain mukaisen vanhempainrahakauden ajaksi. Vanhempainrahakausi alkaa raskausrahakauden jälkeen, ja vapaalle voi jäädä kumpi tahansa vanhemmista. Vanhempainvapaata tulee hakea viimeistään kaksi kuukautta ennen sen alkamista. Jos vanhempainvapaan kesto on enintään 12 arkipäivää, on sitä haettava viimeistään kuukautta ennen vapaan alkamista.

Vanhempainvapaapäiviä on käytettävissä yhteensä 320 arkipäivää. Jos lapsella on kaksi vanhempaa, jakautuvat vapaat tasan vanhempien kesken, eli molemmilla on käytettävissään 160 arkipäivää. Omasta kiintiöstään voi sovittaessa luovuttaa enintään 63 arkipäivää toiselle vanhemmalle tai lasta hoitavalle henkilölle.

Työntekijällä on oikeus pitää vanhempainvapaa enintään neljässä jaksossa, joiden tulee olla vähintään 12 arkipäivän pituisia. Työnantajan kanssa voidaan sopia useammasta ja lyhyemmistä jaksoista.

Työntekijällä on oikeus saada varsinainen palkka 32 ensimmäiseltä yhdenjaksoiselta vanhempainvapaan arkipäivältä. Palkallisuus edellyttää, että työntekijä on ollut kunnan palvelussuhteessa välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista vähintään kaksi kuukautta, hakenut vanhempainvapaata viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan aiottua alkamista ja esittänyt työnantajalle todistuksen lapsen syntymästä. Jos vanhempainvapaan kesto on enintään 12 arkipäivää, on sitä haettava viimeistään kuukautta ennen vapaan alkamista.

Synnyttävällä vanhemmalla on oikeus palkalliseen vanhempainvapaaseen vain, mikäli vanhempainvapaa alkaa välittömästi raskausvapaan jälkeen ja on yhdenjaksoinen. Yhteensä synnyttävällä vanhemmalla on silloin oikeus palkalliseen vapaaseen 72 arkipäivän osalta: raskausvapaan 40 arkipäivää ja vanhempainvapaan 32 ensimmäistä arkipäivää.

Vanhempainvapaalla voi olla yhtä aikaa toisen vanhemman kanssa samaan aikaan enintään 18 arkipäivän ajan, jos molemmat vanhemmat hoitavat lasta ja ovat vanhempainvapaalla tai toinen on raskausvapaalla ja toinen on vanhempainvapaalla. Muulla kuin synnyttävällä vanhemmalla on mahdollisuus pitää yhdenjaksoisuusvaatimuksesta poiketen palkallista vanhempainvapaata lapsen syntymän yhteydessä yhdenjaksoisesti (enintään 18 arkipäivää) ja loput palkallisesta

vanhempainvapaasta myöhemmin yhdenjaksoisesti. Syntymän yhteydessä pidettävän jakson ei tarvitse alkaa välittömästi synnytyksen jälkeen, vaan vapaa voidaan aloittaa viimeistään kuukauden kuluessa synnytyksestä.

Opettaja voi halutessaan ottaa vain palkallisen raskausvapaan (40 arkipäivää). Kesäkeskeytyksen ajalle opettajan ei tarvitse ottaa vanhempainvapaata, jolloin hän saa kesäkeskeytyksen ajan palkan, mutta menettää oikeuden palkallisiin vanhempainvapaan päiviin ja oikeuden KELA:n päivärahaa vastaavaan palkanlisään laskennallisen vuosiloman ajalta (ks. alla). Pitämättä jääneet vanhempainvapaapäivät säästyvät pidettäväksi myöhemmin.

Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha

(OVTES osio A, 41 §)

Työnantajalla on oikeus saada opettajan sairauspoissaolon sekä raskaus- ja vanhempainvapaan ajalta maksamaansa palkkaa vastaava osa sairausvakuutuslain mukaisesta sairaus- tai vanhempainpäivärahasta.

Työnantajalla on oikeus saada sairauspäiväraha, määrääkainen kuntoutustuki tai kuntoutusraha kesäkeskeytysajalta myös silloin, kun opettaja, jolla ei ole vuosilomaoikeutta, ei ole hakenut virkavapaata kesäkeskeytysajaksi. Laskennallisen vuosiloman ajalta (alk. 16.6.) työnantajalla ei ole oikeutta näihin päivärahoihin. Opettajalle maksetaan silloin normaali palkka ja päivärahat.

Jos opettajalla on oikeus saada työansion menetyksestä korvausta muualta, hänelle maksetaan sairausajan palkasta ainoastaan korvauksen ylittävä osa. Korvaukseksi ei tällöin katsota hoitoa, siihen verrattavia kustannuksia, haittarahaa, sen sijasta maksettavaa kertakaikkista korvausta eikä tapaturmavakuutuslain 20 §:ssä mainittuja lisiä ja korvauksia. Sairausajan palkka maksetaan kuitenkin täysimääräisenä, mikäli korvauksen saaminen perustuu opettajan vapaaehtoisesti kustantamaan etuuteen tai hän saa korvausta sellaisen työtapaturman vuoksi, joka ei ole aiheuttanut kysymyksessä olevaa sairauspoissaoloa (KVTES V luku, 2 § ,7 mom.).

Palkallisen raskaus- ja/tai vanhempainvapaan ajalta raskaus- ja vanhempainraha maksetaan työnantajalle. Mikäli palkallinen raskaus- ja vanhempainvapaa sijoittuu synnyttävällä huoltajalla laskennallisen vuosiloman (alk. 16.6.) ajalle, maksaa työnantaja KELA:n päivärahaa vastaavan palkanlisän työntekijälle.

Osittainen hoitovapaa

(OVTES osio A, 43 §; KVTES V luku, 5 §)

Osittaiseen hoitovapaaseen on oikeus työntekijällä, joka on työskennellyt samalla työnantajalla yhteensä vähintään 6 kuukautta viimeisen 12 kuukauden aikana. Osittaista hoitovapaata voi saada siihen saakka, kun peruskoulussa olevan lapsen toinen lukuvuosi päättyy tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen kolmas lukuvuosi päättyy. Osittaista hoitovapaata pitää hakea viimeistään 2 kuukautta ennen aiottua vapaan aloittamista. Vapaan pitämisestä ja pituudesta sovitaan työnantajan kanssa.

Opetusvelvollisuustyöajassa olevan opettajan osittainen hoitovapaa on toteutettavissa siten kuin työnantaja ja opettaja siitä sopivat. Työnantajan on annettava vähintään yksi hakemuksen mukainen jakso kalenterivuodessa. Jos sopimukseen ei päästä, opettajan opetustuntimääräksi vahvistetaan keskimäärin 18 tuntia viikossa. Opettajalla on velvollisuus osallistua yhteissuunnittelutyöaikaan ja veso-päiviin osajakaprosenttiansa vastaavan ajan. Mikäli opetustuntimääräksi sovitaan alle 16 vuosiviikkotuntia, tällöin opettajalle ei kerry vuosisidonnaista lisää. Kokonaistyöaikaa noudattavalle rehtorille/apulaisrehtorille osittainen hoitovapaa myönnetään samassa suhteessa opetustunneista ja muusta työajasta kuin mitä nämä työajan osat ovat viikoittaisesta kokonaistyöajasta.

Esimerkki:

Opettajan hakiessa osittaista hoitovapaata vain yhdeksi lukuvuodeksi alkaa se ensimmäisestä veso-päivästä ja päättyy lukuvuoden päättäjätöpäivään: 5.8.2024 - 31.5.2025. Tällöin osittainen hoitovapaa ei jatku enää syyslukukaudella 2025 ellei asiasta saa sovittua työnantajan kanssa.

Näin toteutuu yksi jakso hakijan mukaisilla päivämäärillä kalenterivuodessa.

Tilapäinen hoitovapaa

(KVTES V luku, 9 §; OVTES osio B, 24 § 1 mom.)

Kun alle 12-vuotias tai vammaisen lapsi sairastuu äkillisesti, on lapsen vanhemmalla, huoltajalla tai samassa taloudessa vakituisesti asuvalla oikeus saada tilapäistä hoitovapaata lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi enintään neljä työpäivää. Oikeus vapaaseen on lapsi- ja sairauskohtainen. Vanhemmat voivat jakaa tilapäisen hoitovapaan neljä päivää.

Tilapäiseltä hoitovapaalta maksetaan palkka enintään kolmelta peräkkäiseltä kalenteripäivältä lapsen sairastumisesta lukien. Jos siis lapsen ensimmäinen sairauspäivä on perjantai, palkallisia päiviä ovat perjantai, lauantai ja sunnuntai. Vapaata voi pitää täydet neljä työpäivää, jolloin maanantai, tiistai ja keskiviikko ovat palkattomia. Jos lapsi sairastuu kesken työpäivän, katsotaan ensimmäiseksi

palkalliseksi päiväksi sairastumista seuraava päivä. Päätoimisella tuntiopettajalla ja määräaikaisella opettajalla on oikeus kolmeen palkalliseen hoitopäivään, jos henkilö on otettu palvelussuhteeseen vähintään 60 kalenteripäiväksi.

Jos lapsi joutuu äkillisenkin sairauden vuoksi sairaalahoitoon, katsotaan, että lapsen hoito on järjestetty sairaalassa eikä vanhemmilla ole oikeutta palkalliseen virkavapauteen. Etukäteen tiedossa oleva lapsen sairaalahoito tai lääkärikäynti ei täytä tilapäisen hoitovapaan edellytyksiä. Näissä tapauksissa vanhemmilla voi olla oikeus palkattomaan poissaoloon pakottavista perhesyistä.

Muita virkavapaita

(OVTES osio A, 45 §; KVTES V luku, 11 §)

Reservin kertausharjoitukseen tai pelastustoimilain (561/1999) 53 §:n nojalla väestönsuojelukoulutukseen tai lain nojalla siviilipalvelun täydennyspalvelukseen määrätylle maksetaan kertausharjoitusten tai väestönsuojelukoulutuksen tai täydennyspalveluksen ajalta varsinainen palkka vähennettynä reserviläispalkan tai vastaavan korvauksen määrällä. Tätä vähennystä ei tehdä koulun kesäkeskeytyksen ajalta. Edellä mainittua määräystä ei sovelleta vapaaehtoiseen kertausharjoitukseen tai vapaaehtoiisiin täydennyspalveluksiin osallistuvaan.

Työpäiväksi sattuvat 50- ja 60-vuotispäivät, oma vihkimispäivä, parisuhteen rekisteröimispäivä, aviopuolison, rekisteröidyn parisuhteen osapuolen, vanhemman, lapsen, veljen ja sisaren hautajaispäivä (siunauspäivä) sekä asevelvollisuuslain mukainen kutsuntapäivä ovat palkallisia vapaapäiviä. Vapaapäiväksi sattuvat tai vuosiloma-aikaan ajoittuvat päivät eivät oikeuta saamaan vapaapäivää muuna ajankohtana.

Virantoimituksen keskeytyminen terveydenhoidollisten tutkimusten vuoksi

(OVTES osio A, 44 §) (KVTES III luku, 4 §, 2 mom.)

Lääkärissä tai tutkimuksissa käynti on palkallista, jos viranhaltija on työnantajan määräämässä terveydenhoidollisessa tutkimuksessa, jatkotutkimuksessa tai tarkastuksessa tai viranhoidon edellyttämässä lakimääräisessä tarkastuksessa. Samoin jos viranhaltija on joutunut todellisen tarpeen niin vaatiessa lääkärin määräämään tutkimukseen tai synnytystä edeltäviin lääketieteellisiin tutkimuksiin tai lääkärintarkastukseen, joka on välttämätön sairausvakuutuslain mukaisen äitiysrahan saamiseksi. Tämä koskee myös raskauden seurantaan liittyviä neuvolakäyntejä.

Tutkimukseen on todellinen tarve, jos sitä ei voida tehdä työajan ulkopuolella tai jos on kyse äkillisestä tutkimustarpeesta. Palkallinen tutkimusaika ei koske oma-aloitteista lääkärissä ja hoidossa käyntiä eikä useamman päivän kestäviä tutkimuksia eikä tutkimuksia, jotka on tehty viranhaltijan oma-aloitteisen lääkärissäkäynnin yhteydessä.

Lyhennetty työaika

(Työaikalaki 15 §; OVTES osio A, 42 §)

Työaikalakia ei lähtökohtaisesti sovelleta opettajiin, joilla on työnsä luonteen vuoksi oikeus päättää olennaisesta osasta työaikaansa. Poikkeuksen muodostaa lain lyhennettyä työaikaa koskeva säädös (15 §).

Jos työntekijä haluaa lyhentää työaikaansa sosiaalisista tai terveydellisistä syistä, työnantajan on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Osa-aikatyön järjestelyistä tulee tehdä määräaikainen enintään 26 viikkoa kerrallaan voimassa oleva sopimus.

Laissa mainitaan erikseen seuraavat tilanteet, joissa työt on työntekijän pyynnöstä ensisijaisesti järjestettävä niin, että työaika lyhenee. Edellä mainittu enimmäisraja ei päde näihin tilanteisiin.

- siirtyminen osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeellä
- siirtyminen osatyökyvyttömyyseläkkeelle
- osittainen sairauspoissaolo
- kun 55-vuotias työntekijä on ollut vähintään kolme vuotta työnantajan palveluksessa

Osa-aikatyön toteutuksesta tulee sopia työnantajan kanssa ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä työnantajan tuotanto- ja palvelutoiminta. Työnantajalla ei ole velvoitetta lyhentää työaikaa, jos se ei ole työn järjestelyyn liittyvistä syistä mahdollista. Työnantajan on perusteltava kirjallisesti kieltäytymisensä.

Osa-aikatyössä opettajalla on velvollisuus osallistua yhteissuunnittelutyöaikaan ja veso-päiviin vain osa-aikaprosenttinsa suhteessa.

PALKATTOMAT VIRKA- JA TYÖVAPAAT

Perhevapaat

Palkattomat perhevapaat eivät ole harkinnanvaraisia virkavapaita. Niiden hakemista ja myöntämistä määrittävät määräykset ja säännökset. Vanhemmilla on oikeus itse valita palkattomien perhevapaiden alkamis- ja päättymisajankohdat, jos he noudattavat niiden hakemista, pituutta ja jaksottamista koskevia säädöksiä ja määräyksiä.

Hoitovapaata on oikeus saada siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme vuotta. Alle kouluikäisen ottolapsen vanhemmat voivat olla hoitovapaalla siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme vuotta tai niin kauan, että lapseksi ottamisesta on kulunut kaksi vuotta.

Perhevapaita on haettava kirjallisesti pääsääntöisesti viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan aiottua alkamista.

Opettajan ei tarvitse hakea virkavapaata kesäkeskeytysajaksi.

Tilapäinen poissaolo pakottavista perhesyistä tai perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi

(Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 29 §, Työsopimuslaki 4 luku, 7 § ja 7 a)

Viranhaltijalla on oikeus tilapäiseen poissaoloon työstä, jos hänen välitön läsnäolonsa on välttämätöntä perhettä kohdanneen sairaudesta tai onnettomuudesta johtuvan ennalta arvaamattoman ja pakottavan syyn vuoksi. Tällöin virkavapaa on palkaton.

Jos työntekijän poissaolo on tarpeen hänen perheenjäsenensä tai muun hänelle läheisen henkilön erityistä hoitoa varten, työnantajan on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi jäädä määräajaksi pois työstä. Työnantaja ja työntekijä sopivat vapaan kestosta ja muista järjestelyistä.

Omaishoitovapaa

(Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 29 §, Työsopimuslaki 4 luku, 7 b §)

Työntekijällä on kalenterivuoden aikana oikeus saada enintään viisi työpäivää vapaata työstä henkilökohtaisen avun tai tuen tarjoamiseksi omaiselle tai työntekijän kanssa samassa taloudessa asuvalle läheiselle, jos omainen tai muu läheinen tarvitsee työntekijän välitöntä läsnäoloa edellyttävää merkittävää avustamista tai tukea toimintakykyä huomattavasti alentaneen vakavan sairauden tai vakavan vamman vuoksi. Työntekijällä on oikeus vastaavaan vapaaseen myös edellä tarkoitetun henkilön saattohoitoon osallistumisen vuoksi. Omaisella tarkoitetaan työntekijän lasta, vanhempaa, avio- ja avopuolisoa sekä työntekijän kanssa rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa.

Työntekijän on ilmoitettava työnantajalle omaishoitovapaasta ja sen arvioidusta kestosta niin pian kuin mahdollista. Työnantajan pyynnöstä työntekijän on esitettävä luotettava selvitys poissaolon perusteesta. Omaishoitovapaa on palkaton virkavapaa.

Harkinnanvarainen virkavapaa

Muun kuin edellä mainittujen syiden vuoksi myönnetyn virkavapaan osalta työnantaja harkitsee, maksetaanko vapaan ajalta palkkaa ja jos maksetaan, minkä verran. Sama koskee poissaoloa muun pätevän syyn vuoksi, vaikka virkavapaata ei ole myönnetty.

Harkinnanvaraisen virkavapaan myöntäminen on työnantajan päätettävissä. Henkilöstön tasapuolinen kohtelu virkavapaita myönnettäessä edellyttää, että harkinnanvaraisten virkavapaiden myöntämisen periaatteista on neuvoteltu työnantajan ja henkilöstön kesken ja neuvottelujen tuloksena on luotu periaatteet harkinnanvaraisten virkavapaiden myöntämisen perusteista, palkallisuudesta, vapaapäivien mukaan lukemisesta jne. Periaatteiden tulee olla koko henkilöstön tiedossa.

Harkinnanvarainen virkavapaa myönnetään hakemuksen mukaan tai hylätään. Jos työnantaja pitää mahdollisena myöntää virkavapaa haettua lyhempänä tai pidempänä, pitää anojan tehdä uusi hakemus tai antaa kirjallinen suostumus muuksi ajaksi myönnettävään virkavapaaseen.

Opintovapaa

(Opintovapaalaki ja -asetus)

Opintovapaa on opintoja varten myönnettävä vapaa. Oikeus opintovapaaseen perustuu opintovapaalakiin. Opintovapaata voi pitää enintään kaksi vuotta viiden vuoden aikana, kun päätoiminen palvelussuhde on kestänyt yhdessä tai useammassa jaksossa vähintään vuoden. Jos palvelussuhde on kestänyt vähintään kolme kuukautta, henkilöllä on oikeus enintään viiden päivän opintovapaaseen. Vapaan voi käyttää yhdessä tai useammassa jaksossa.

Opintovapaalla oleva voi saada aikuiskoulutustukea, jonka myöntää ja maksaa Koulutusrahasto. Tuen kestoajan ja määrän voi laskea Työllisyysrahaston laskureilla.

www.tyollisyysrahasto.fi

Hallitus valmistelee aikuiskoulutustuen lakkauttamista. Näillä näkymin aikuiskoulutustukea voi saada vain opintoihin, jotka alkavat viimeistään 31.7.2024, jolloin myös tukikausi tulee viimeistään aloittaa. Tuki tulee käyttää loppuun vuoden 2025 aikana.

Vuorotteluvapaa

(Vuorotteluvapaalaki)

(OVTES osio A 37 §, 4 mom.)

Kesäkeskeytyksen palkkaan eivät vaikuta seuraavat palkattomat virkavapaat: raskausvapaa, vanhempainvapaa, hoitovapaaan 1. jakso tai sairauspoissaolo. Mikäli opettaja on ollut lukuvuoden opetustyöpäivien aikana palkattomalla virkavapaalla yhteensä yli 60 kalenteripäivää, vähentävät vapaan 60 kalenteripäivää ylittävälle osalle sijoittuvat koulun oppilastyöpäivät (ma-pe) opettajan kesäkeskeytysajan palkkaa.

Palkan vähennys saadaan kertomalla jäljelle jääneiden työpäivien lukumäärä luvulla 0,1 ja päiväpalkalla. Päiväpalkka saadaan jakamalla varsinainen palkka luvulla 30.

Esimerkki: Opettajan päiväpalkka on 110 euroa. Opettaja on palkattomalla virkavapaalla 7.8.2024 - 22.12.2024. Ensimmäinen opettajan kesäkeskeytyksen 2024 palkkaa vähentävä koulun työpäivä on 6.10.2024. Koulun työpäiviä 6.10.2024-22.12.2024 välisenä aikana on yhteensä 50. *Opettajan kesäkeskeytyksen 2025 palkasta vähennetään $50 \times 0,1 \times 110$ euroa.* Kesäkeskeytyspalkasta vähennetään 550 euroa.

Kesäkeskeytyksen palkasta ei vähennystä tehdä, jos opettajan palkaton vapaa päättyy 15.6. tai sen jälkeen eikä myöskään silloin, jos virkavapaa kestää kokonaisen vuoden.

Palkaton virkavapaa ennen koulun lyhytaikaista lomaa

(OVTES osio A, 37 §)

Jos palkaton virkavapaa ennen lyhytaikaista keskeytysaikaa (syys-, joului-, urheilu- ja pääsiäisloma) edeltävää virantoimitusta on kestänyt yli viikon ajan, palkkaetuisuuksien maksaminen koulun lyhytaikaisen loman ajalta edellyttää, että opettajalla on työpäiviä (opetuspäiviä tai muita työpäiviä) välittömästi ennen ja/tai jälkeen lyhytaikaista lomaa yhteensä vähintään 15 päivää. Nämä työpäivät edellyttävät tosiasiallista työntekoa eikä työpäivien välillä voi olla poissaolopäiviä.

TUNTIOPETTAJA

(OVTES osio A, 51–57 § sekä ao. osiot ja liitteet)

Tuntiopettajan peruspalkka ja opetusvelvollisuus ovat pääsääntöisesti samat kuin vastaavalla viranhaltijalla. Tuntiopettajan palvelussuhteen ehtoja koskevat määräykset ovat OVTES:n osio A:ssa sekä ao. osioissa ja liitteissä.

Jos päätoimisen tuntiopettajan tuntimäärä on alle viranhaltijan opetusvelvollisuustuntimäärän, maksetaan hänelle se osa varsinaisesta palkasta, mikä vastaa hänen tuntimääränsä suhdetta viran opetusvelvollisuuteen.

Jos kunnassa tai kuntayhtymässä on osoitettavissa tarvetta päätoimiselle tuntiopettajalle, tulee toistaiseksi otettu tuntiopettaja määritellä päätoimiseksi. Avointa tuntimäärää ei saa käyttää annettaessa virkamääräystä (tuntiopettaja toistaiseksi). Jos tarvetta päätoimiselle tuntiopettajalle ei ole, tuntiopettaja on sivutoiminen.

Päätoimisuus

(OVTES osio A, 51 §; Osio B 13a § 4 mom. ja 13b § 4 mom.)

Tuntiopettaja on päätoiminen, jos hän opettaa yhdessä tai useammassa koulussa tai oppilaitoksessa yhteensä vähintään 16 tuntia. Päätoimisuuden raja aikuislukiossa ja lukion aikuislinjalla on 14 tuntia viikossa. Vuosityötunteihin perustuva työaika olevan peruskoulun oppilaanohjaajan päätoimisuuden raja on 640 tuntia. Vuosityöajassa olevan lukion erityisopettajan ja oppilaanohjaajan päätoimisuuden raja on 870 tuntia tai keskimäärin 23 tuntia viikossa. Tunnit voivat kertyä myös useamman eri kunnan tai muun ylläpitäjän kouluista tai oppilaitoksista.

Koululla ja oppilaitoksella tarkoitetaan valtion tai valtionosuutta saavaa yksityistä tai kunnallista koulua tai oppilaitosta, lukuun ottamatta ammattikorkeakouluja, kansalaisopistoja, kansanopistoja, lasten ja nuorten taidekouluja ja ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia.

Jos kahdessa tai useammassa koulussa tai oppilaitoksessa opettavan tuntiopettajan opetusvelvollisuus täyttyy jo yhdestä koulusta tai oppilaitoksesta, hän on ko. koulussa tai oppilaitoksessa päätoiminen tuntiopettaja ja muissa sivutoiminen tuntiopettaja.

Päätoimisuutta määritettäessä tunneiksi katsotaan myös sellaiset luokan ulkopuoliset tehtävät, joista palkkio maksetaan vuosiviikkoylituntipalkkiona.

Jos tuntiopettaja opettaa kouluissa tai oppilaitoksissa, joissa on eri päätoimisuuden raja, määräytyy opettajan pää- tai sivutoimisuus seuraavasti:

$$\frac{Tuntimäärä\ 1}{Pt - raja\ 1} + \frac{Tuntimäärä\ 2}{Pt - raja\ 2} \geq 1 = \text{päätoimisuus}$$

Painotettu peruspalkka ja opetusvelvollisuus

(OVTES osio A, 52–53 §)

Jos päätoiminen tuntiopettaja opettaa samassa oppilaitoksessa eri aineita, joissa opetusvelvollisuus ja/tai hinnoittelutunnuksen mukainen peruspalkka ovat erisuuruiset, lasketaan hänelle aineiden luokkatuntimäärillä painotettu peruspalkka ja/tai opetusvelvollisuus. Painotettua opetusvelvollisuutta ja painotettua peruspalkkaa laskettaessa otetaan huomioon vain varsinaiset oppiainetunnit, ei erityistehtävä- tai kerrointunteja.

Tehtävien vaativuus otetaan huomioon tuntiopettajan palkan painotuslaskelmassa.

Saman kunnan peruskouluja (vuosiluokat 1–6, 7–9 ja erityisopetus) pidetään samana oppilaitoksena. Myös saman kunnan lukioita pidetään keskenään samana oppilaitoksena (ei yhdessä peruskoulujen kanssa).

Esimerkki:

Peruskoulun vuosiluokkien 7–9 päätoiminen tuntiopettaja, 14 luokkatuntia äidinkieltä ja kirjallisuutta, opetusvelvollisuus 18, historiaa ja yhteiskuntaoppia 6 luokkatuntia, opetusvelvollisuus 23 tuntia:

$$\text{Painotettu opetusvelvollisuus} = (14 \times 18 + 6 \times 23) / (14+6) = 19,50 \approx 19$$

Painotettu peruspalkka pyöristetään normaalin pyöristyssäännön mukaisesti.

Painotettu opetusvelvollisuus pyöristetään kokonaisluvuksi. Opetusvelvollisuuden ollessa yhtä lähellä kahta lukua pyöristys tehdään alaspäin.

Päätoimisen tuntiopettajan palkka hänen opettaessaan useammassa kuin yhdessä koulussa/oppilaitoksessa

(OVTES osio A, 52 §, 3 mom.)

Useamman eri koulun tai oppilaitoksen tuntien perusteella päätoimiseksi tulevan tuntiopettajan palkka määräytyy kunkin koulun tai oppilaitoksen osalta erikseen asiaa koskevan sopimusliitteen mukaisesti.

Jos päätoimisen tuntiopettajan tuntimäärä yhteensä eri oppilaitoksissa jää alle opetusvelvollisuuden, maksetaan opettajalle kussakin oppilaitoksessa se osuus varsinaisesta palkasta, joka on hänen ao. oppilaitoksen tuntimääränsä suhde hänen opetusvelvollisuuteensa ao. oppilaitoksessa.

Jos päätoimisen tuntiopettajan tuntimäärä yhteensä eri oppilaitoksissa ylittää opetusvelvollisuuden, lasketaan hänelle jokaisesta oppilaitoksesta erikseen varsinaisen palkan piiriin kuuluvien tuntien määrä ja ylituntipalkkioina maksettavien tuntien määrä. Varsinaisen palkan määrittävät tunnit pyöristetään lähimpään tai lähimpään alempaan kokonaislukuun.

Sivutoiminen tuntiopettaja

(OVTES osio A, 55–57 §)

Sivutoimiselle tuntiopettajalle maksetaan oppitunneista tuntipalkkio, joka määräytyy sen mukaan, missä ja mitä opetusta tuntiopettaja antaa. Tuntipalkkiot maksetaan jokaisesta oppiaineesta erikseen. Painotuslaskelmia ei tehdä.

Sivutoimisen tuntiopettajan tuntipalkkio saadaan kertomalla kertatuntipalkkio (yhden ylitunnin hinta) peruskoulussa luvulla 0,94 ja lukiossa ja aikuislukiossa luvulla 0,96. Kertoimen selittää se, ettei sivutoimisen tuntiopettajan työaikaan kuulu ys-aika ja vesot.

Sivutoimiselle tuntiopettajalle maksetaan työnantajan määräämän koulutuksen ja reservinkertausharjoitusten sekä itsenäisyyspäivän ajalle sijoittuvien oppituntien palkkio.

Jos sivutoimisen tuntiopettajan palvelussuhde on jatkunut vähintään 60 kalenteripäivää, hänellä on oikeus saada sairausajalta pitämättä jääneiltä tunneilta tuntipalkkio sairastumispäivältä ja sitä seuraavalta yhdeksältä arkipäivältä, kuitenkin enintään siihen saakka, kun hänen oikeutensa sairauspäivärahaan alkaa, ellei ao. liitteessä ole muuta määrätty.

IRTISANOMISAJAT

(OVTES osio A, 58 §; KVTES VIII luku, 5 §)

Työnantajan irtisanoessa toistaiseksi otetun opettajan virkasuhteen irtisanomisaika on vähintään

- 14 päivää, jos palvelussuhde on jatkunut enintään yhden vuoden
- 1 kuukausi, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli vuoden mutta enintään 4 vuotta
- 2 kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 4 mutta enintään 8 vuotta
- 4 kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 8 mutta enintään 12 vuotta
- 6 kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 12 vuotta.

Toistaiseksi otetun virkasuhteisen opettajan irtisanoutuessa irtisanomisaika on vähintään

- 14 päivää, jos palvelussuhde on jatkunut enintään 5 vuotta
- 1 kuukausi, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 5 vuotta
- 2 kuukautta, jos viranhaltijan ottaminen kuuluu valtuustolle.

Määräaikaisen virkasuhteisen opettajan irtisanomisaika on molemmin puolin 14 kalenteripäivää.

Irtisanomisaika alkaa kulua sitä päivää seuraavasta päivästä, jona irtisanominen on annettu tai saatettu tiedoksi. Opettajan pyynnöstä tai suostumuksella voidaan noudattaa määräyksiä lyhempää irtisanomisaikaa.

Irtisanoutua voi myös ennakollisesti eli ennen vähimmäisaikaa. Tällöin tulee ilmoittaa viimeinen työpäivä, jotta palvelussuhteen päättymisestä ei jää tulkinnanvaraa. Esimerkki: Irtisanoudun virastani 1.1.2025 alkaen. Viimeinen palvelussuhteen työpäiväni on 31.12.2024.

VUOSISUUNNITELMA

Työnantajan on pyrittävä ennen työvuoden alkua suunnittelemaan opettajan työ koko lukuvuodeksi. Oppilaitoksen lukuvuosittain laadittava työsuunnitelma, joka sisältää kaikki opettajille lukuvuoden aikana määrättävät opetus- ja muut työt, on keskeinen työnjohdon väline.

Opettajien kanssa yhteistyössä tehty vuosisuunnitelma takaa oppilaitoksen työn sujumisen. Opettajat tietävät, mitä pitää tehdä ja minkälaiset resurssit työnantaja on tehtäviin antanut.

Opintokäynnit, opintoretket ja leirikoulut on merkittävä vuosisuunnitelmaan poikkeamisena tavanomaisesta työskentelystä. Tällöin opettaja on virantoimituksessa ja hänellä on opettajan oikeudet ja velvollisuudet.

Vuosisuunnitelmaan merkitty retki tai leirikoulu on samalla siihen osallistuvalla opettajalle virkamatkamääräys, joka tuo oikeuden matkakustannusten korvaukseen, esimerkiksi päivärahaan.

Leirikoulua suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee pystyä varmistamaan oppilaiden turvallisuus ja opetuksen turvalliset järjestelyt kaikissa tilanteissa. Opettajalla on pedagoginen vapaus valita opetusmenetelmänsä opetussuunnitelman puitteissa. Leirikoulun onnistunut toteuttaminen edellyttää opettajan halukkuutta sitoutua prosessiin.

Kesäaikana opettajia ei voida määrätä opetustyöhön laajemmin tai pidemmäksi aikaa kuin ennen vuotta 1999 oli mahdollista, ellei kesäopetuksesta sovita paikallisesti luottamusmiehen kanssa. Myös muut oppilaitoksen loma-ajat ovat samalla tavoin suojattuja.

Kunta-alan sopimuksen soveltamisohjeessa (KT 5/2003 ja 17/2007) todetaan tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun viitaten, että myös opetuslalla tulisi pyrkiä välttämään liian lyhyitä päivittäisiä työrupeamia tapauksissa, joissa viranhaltijan tarpeet tai toiminnan kannalta perusteltu syy eivät muuta edellytä.

Jos lukuvuoden alkaessa vahvistettu opettajan ylituntien määrä lisääntyy lukuvuoden aikana, pitää opettajan vuosisuunnitelma ja palkkaus korjata mahdollisimman pian vastaamaan muuttunutta tuntimäärää. Ylitunnit on maksettava viimeistään työn tekemistä seuraavan kalenterikuukauden aikana.

Toisinaan kaikki opettajalle vuosisuunnitelmassa määrätyt palkkauksen perusteena olevat tunnit eivät toteudu. Opettajan palkkaus on korjattava silloin mahdollisimman pian oikean tuntimäärän mukaiseksi koko lukuvuodelta.

Viranhaltijalla on kuitenkin aina oikeus saada vuositasolla opetusvelvollisuustuntimäärää vastaava varsinainen palkka ja päätoimisella tuntiopettajalla päätoimisuuden tuntirajan edellyttämä palkka. Mahdollisesta palkan takaisinperinnästä on tehtävä viranhaltijapäätös. Takaisinmaksuaikataulusta tulee sopia opettajan kanssa. Takaisinperintätilanteessa kannattaa ottaa yhteyttä kunnan luottamusmieheen.

Rehtorien ja vuosityöajassa olevien opettajien kaikki työ on merkittävä vuotuisen työaikas suunnitelmaan. Aikaresurssin käyttöä tulee seurata, jotta tehtävään varatun ajan riittävyttä voidaan arvioida. Mikäli aikaa ei ole varattu riittävästi, on esihenkilön kanssa neuvoteltava työaikas suunnitelman muuttamisesta.

YLEISSIVISTÄVÄ KOULU

Antti Syrjälä

TYÖAIKA

Oppilastyöpäivät

(OVTES osio B, 15 § OVTES osio A, 32 §)

Perusopetuslain 23 §:n mukaan peruskoulun lukuvuosi alkaa 1. päivänä elokuuta ja päättyy 31. päivänä heinäkuuta. Lukuvuodessa on 190 työpäivää. Lukuvuoden työpäivistä vähennetään muuksi arkipäiväksi kuin lauantaksi sattuvat itsenäisyyspäivä, loppiainen ja vapunpäivä. Perusopetusasetuksen 7 §:n mukaan lukuvuoden koulutyö päätetään viikon 22 viimeisenä arkipäivänä.

Lukuvuonna 2024–2025 itsenäisyyspäivä, loppiainen ja vapunpäivä sijoittuvat arkipäivälle (ma-pe), joten oppilastyöpäiviä on 187.

Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen osio A 32 §:ssä on sovittu, että työpäivien lukumäärä, opetustyön ja muun työnantajan määrättävissä olevan työajan sijoitus sekä oppitunnin pituus määräytyvät 31.12.1998 voimassa olleen lainsäädännön ja työsuunnitelmasta tai sitä vastaavasta asiakirjasta ilmenevän vakiintuneen käytännön mukaisesti. Määräyksen tarkoituksena on säilyttää työnantajan määrättävissä oleva osuus opettajan työajasta entisellään.

Työnantajan määrättävissä oleva opettajan työaika tulee sijoittaa siten, että opettajalle annetaan esimerkiksi syys-, joului- ja urheiluloma sekä kesällä entistä vastaava vapaa-aika opetuksesta ja muusta opettajan työstä.

Oppitunnin pituus

Oppitunnin pituus on 60 minuuttia. Opetukseen tulee käyttää peruskoulussa tuntia kohti vähintään 45 minuuttia. Opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. (Perusopetusasetus 3 §, 4 mom.).

Lukiossa ja aikuislukiossa on edelleen noudatettava oppilaitoksessa vakiintunutta käytäntöä, joka oli voimassa ennen 1.1.1999. Pääsääntöisesti lukion oppitunti kestää 45 minuuttia. Aikuislukion oppitunnin pituus on 40 minuuttia.

Jos kuitenkin luottamusmiehen kanssa erikseen sovitaan lukion tai aikuislukion opetukseen käytettävän ajan ja välituntien järjestämisestä vakiintuneesta käytännöstä

poikkeavalla tavalla, se ei saa johtaa opettajien työpäivän pitenemiseen eikä siihen, että yhdistettyjen välituntien aikana teetetään muuta työtä.

Kesäopetus

Opettajia ei voida määrätä opetustyöhön kesäaikana laajemmin tai pidemmäksi aikaa kuin ennen vuotta 1999 on ollut mahdollista, ellei kesäopetuksesta sovita paikallisesti luottamusmiehen kanssa. Myös muut oppilaitoksen loma-ajat ovat samalla tavoin suojattuja. Peruskoulussa lomaopetuksen kieltää lainsäädäntö.

Kesäkeskeytysaikana voidaan edelleen pitää uusintakuulusteluja yhtä paljon ja samoin aikoina kuin vakiintuneesti ennen vuotta 1999. Aikuislukioiden elokuun kesäkurssit ovat olleet vakiintunutta toimintaa. Muuna aikana annettavasta kesäopetuksesta pitää sopia paikallisesti luottamusmiehen kanssa.

Työaikaa lyhentävät arkipyhät

(OVTES osio B, 15 §)

Vaikka muuksi kuin lauantaiksi tai sunnuntaiksi sattuvat itsenäisyyspäivä, loppiainen ja vapunpäivä vähentäisivät oppilaiden vuotuisten koulutyöpäivien määrää, ovat ne opettajalle työjärjestyksen mukaisia palkallisia päiviä. Opettajan palkanmaksussa lukuvuoden työpäivien lukumäärä on siis päiväkoulussa 190 ja aikuislukiossa laskennallisesti 165. Vastaavasti työviikkoja on tasan 38 tai 33.

Laskettaessa opettajan työpäiviä tai tuntimääriä sellaiselta lukuvuoden osalta, joka sisältää näitä arkipyhiä, käsitellään pyhäpäiviä samalla tavalla kuin muitakin jaksoon kuuluvia työpäiviä.

Opettajatyöpäivät

(OVTES osio B, 14 §, 1 mom.)

Suunnittelu- ja koulutuspäivät eli vesopäivät

Peruskoulun, lukion ja aikuislukion toistaiseksi otetulla opettajalla ja vähintään lukuvuoden työajaksi otetulla määräaikaisella opettajalla on velvollisuus osallistua lukuvuoden aikana kolmeen kuusi tuntia kestävään opettajatyöpäivään eli suunnittelu- ja koulutustyöpäivään (vesopäivät).

Yksi päivästä voidaan jakaa pidettäväksi kahtena eri tilaisuutena, joiden yhteispituus on kuusi tuntia. On myös mahdollista sopia työnantajan kanssa vesopäivän korvaamisesta muulla vastaavalla koulutuksella.

Jos päätoimisen opettajan palvelussuhde, esimerkiksi sijaisuus, kestää vain osan lukuvuoden työajasta, hänellä ei ole osallistumisvelvollisuutta, ei myöskään sivutoimisella tuntiopettajalla.

Mikäli opettaja on osittaisella hoitovapaalla, osa-aikaeläkkeellä tai muuten osittaisella virkavapaalla, veso-päiviin tulee osallistua samassa suhteessa kuin työaika on täydestä työajasta. Tämä koskee myös päätoimisia tuntiopettajia, joiden opetusvelvollisuus ei täyty. Opetusvelvollisuus vastaa täyttä työaika.

Työajan vaihtaminen

(OVTES osio B, 14 a §)

Opetustyötä voidaan sopia lukuvuoden aikana vaihdettavaksi enintään 114 tuntia kehittämistyöhön tai mentorointi- ja tutorointityöhön. Vaihtamiseen sovelletaan kerrointa 1,5, jolloin 114 opetustuntia vastaa 171:ää kehittämistyöajan ja mentorointi- tai tutorointityön tuntia. Opettaja ja rehtori sopivat, millaisiin tehtäviin tämä työaika käytetään. Työaika voidaan sopia käytettäväksi myös esimerkiksi opettajan osaamisen kehittämiseen tai työhyvinvointia tukevaan toimintaan.

Kehittämispäivät

(OVTES osio B, 14 §, 2 mom.)

Veso-päivien lisäksi työnantaja voi määrätä opettajan osallistumaan enintään kahteen kuuden tunnin pituiseen suunnittelu-, koulutus- ja työyhteisön kehittämispäivään lukuvuodessa. Päivät on sijoitettava välittömästi lukuvuoden työajan päättymisen tai alkamisen yhteyteen. Jos kehittämistyöpäiviä on lukuvuodelle määrätty kaksi, toinen niistä saadaan järjestää kahtena kolmen tunnin oppilastyöpäiville ajoitettavana tilaisuutena. Kehittämistyöpäivästä opettajalle maksetaan päiväpalkka. Maksatus tapahtuu kehittämistyöpäivää seuraavan kuukauden palkanmaksun yhteydessä.

Muu henkilöstökoulutus

Kunta-alan henkilöstökoulutuksesta on sovittu koulutus sopimuksessa. Sen mukaan täydennyskoulutukseen osallistuvalla henkilöllä maksettavat koulutusajan palkka ja kustannusten korvaukset riippuvat siitä, miten tarpeellisena kuntatyönantaja pitää koulutusta.

Jos koulutusta pidetään henkilön virka- tai työtehtävien kannalta välttämättömänä, henkilö vapautetaan normaaleista tehtävistään ja määrätään osallistumaan koulutukseen virkamatkana. Työnantaja huolehtii tällöin matka- ja majoituskustannuksista mahdollisine päivärahoineen sekä koulutuskustannuksista. Virkamatkan ajalta ei tehdä palkanvähennyksiä, mutta ei myöskään makseta lisäpalkkaa.

Opettajalle maksetaan koulutuksen ajalta normaali palkka. Tämän vuoksi opetusvelvollisuuteen perustuvassa työaikajärjestelmässä oleva opettaja ei ole velvollinen osallistumaan veso-päivien lisäksi muuhun kuin työjärjestyksen mukaisten

tuntien aikaiseen koulutukseen. Muu koulutus tapahtuu opettajan omalla ajalla ja on vapaaehtoista.

Kokonaistyöaikaa tai vuositunteihin perustuvaa työaikaa noudattavien opettajien koulutukseen käytetty aika luetaan vuositunteihin.

PALKKAMÄÄRÄYKSIÄ

Demonstraatioiden valmistelutunnit

(OVTES osio B, 17 §)

Fysiikan ja kemian demonstraatioiden viikoittaisista valmistelutunneista 20 % luetaan peruskoulussa ja lukiossa aineenopettajanviran haltijan ja vuosiluokkia 7–9 opettavan erityisopettajan/erityisluokanopettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen. Aikuislukion opettajilla näiden aineiden valmistelutunneista 10 % sisältyy opetusvelvollisuuteen.

Biologian, maa- ja metsätalouden sekä puutarhanhoidon demonstraatioiden ja laborointien valmistelutunneista 5 % luetaan peruskoulussa, lukiossa ja aikuislukiossa aineenopettajanviran haltijan sekä vuosiluokkia 7–9 opettavan erityisopettajan ja erityisluokanopettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen.

Demonstraatioiden viikoittaiset valmistelutunnit lasketaan peruskoulussa ja lukiossa luokkaopetustunneista. Aikuislukiossa ne lasketaan luokkatuntien ja aikuislukiolisän yhteismäärästä. Lisäksi demonstraatiotunnit ovat luokkatuntien veroisia laskettaessa lukion kerrointunteja. Viikkotuntimäärät pyöristetään kokonaisluvuksi.

Demonstraatiotunteja koskevia määräyksiä sovelletaan myös sivutoimisiin tuntiopettajiin ja lyhytaikaisiin sijaisiin, joiden palvelussuhde kestää enintään viisi koulun työpäivää. Demonstraatiotunnit maksetaan sopimusedellytysten täyttyessä myös oman koulun opettajalle, joka on määrätty hoitamaan poissa olevan opettajan oppitunteja omien palkattujen tehtäviensä ulkopuolisena aikana.

Peruskoulun lehtorin lukion oppitunnit vaikuttavat demonstraatiotunteihin vain siltä osin kuin ne luetaan hänen opetusvelvollisuuteensa. Vastaava vaikutus on lukion lehtorin peruskoulun oppitunneilla.

Demonstraatioiden valmistelutunnit ovat oppitunnin pitämiseen liittyvä osa. Ne eivät ole harkinnanvaraisia tehtäviä. Tunnit on merkittävä opettajan työjärjestykseen.

Palkkaperusteryhmä

(OVTES osio B, 2 §)

Sopimusmääräyksissä esiintyvä palkkaperusteryhmä on koulun kokoa kuvaava laskennallinen käsite. Sen avulla mitoitetaan mm. erikokoisten koulujen koulukohtaiseen suunnitteluun ja erityistehtäviin käytettävissä olevat resurssit sekä peruskoulun rehtorin vähimmäispalkka ja opetustuntimäärä.

Palkkaperusteryhmä perusopetuksessa

1. vuosiluokilla 1–6 ja esiopetuksessa niin, että yksi palkkaperusteryhmä muodostuu aina alkavaa 15 oppilasta kohden.
2. vuosiluokilla 7–9 niin, että yksi palkkaperusteryhmä muodostuu aina alkavaa 25 oppilasta kohden.
3. Lisäksi koulun erityisen tuen päätöksen saaneista oppilaista lasketaan yksi palkkaperusteryhmä alkavaa 20 erityisen tuen päätöstä kohden.

Erityisen tuen päätöksen saaneet oppilaat tulevat mukaan lasketuiksi 3 kohdan sekä kohdan 1 tai 2 mukaan

Koulu/oppilaitos- ja kuntakohtainen lisätehtävä

(OVTES osio B, 19 §)

Koulu-/oppilaitoskohtaisen opetuksen kehittämiseen, suunnitteluun, hallintoon tai mentorointi- ja/tai tutorointityöhön liittyvästä erikseen määrätystä tehtävästä maksetaan opettajalle tehtävän vaativuuden ja vastuullisuuden perusteella korvaus, jonka työnantaja vahvistaa palkkaliitteestä.

Peruskoulussa koulukohtainen rahamäärä määräytyy palkkaperusteryhmien lukumäärän mukaan.

Peruskoulu, jossa vuosiluokilla 1–6 ja/tai 7–9 ja/tai erityiskoululla on yhteinen johtaja, käytettävä rahamäärä vahvistetaan vuosiluokkien 7–9 kiintiön mukaan. Jos kunnan peruskouluilla ei ole käytettävissään koulukohtaista kiintiötä, kunnan toimivaltaisella viranomaisella on harkintansa mukaan käytettävissä erillinen kiintiö kunta- tai koulukohtaisen opetuksen kehittämiseen, suunnitteluun tai hallintoon. Tällöin kiintiö saadaan koulujen yhteenlaskettujen palkkaperusteryhmien lukumäärästä, ja jokaista täyttä kymmentä palkkaperusteryhmää kohden on käytettävissä palkkaliitteessä ilmenevä rahamäärä kuukaudessa.

Lukiossa on käytettävä koulukohtaisesti oppilasmäärästä laskettava palkkaliitteestä ilmenevä rahamäärä kuukaudessa.

Aikuislukiossa tehtävästä, johon on hyväksytyt tavoitteet ja jonka toteutumisen seurannasta on etukäteen opettajan kanssa sovittu, maksetaan harkinnan mukaan määräaikaisesti sen vaativuuden ja vastuullisuuden perusteella palkkaliitteestä ilmenevä euromäärä kuukaudessa jokaista päätoimista kymmentä aikuislukion viranhaltijaa ja aikuislukion tuntien varassa päätoimiseksi tulevaa tuntiopettajaa kohden.

Jos koulutuksen järjestämisen kannalta on tarpeen soveltaa tämän pykälän peruskoulua koskevia määräyksiä toisin, voi työnantaja halutessaan käyttää koulu-/oppilaitoskohtaisen lisätehtävän korvauksen osin kuntakohtaisesti.

Peruskoulun ja lukion koulu- ja oppilaitoskohtainen lisätehtäväkorvaus ei ole harkinnanvarainen palkkatekijä. Koulun palkkaperusteryhmien mukainen euromäärä tulee käyttää kokonaisuudessaan. Peruskoulun kuntakohtaisen ja aikuislukion lisätehtäväkorvauksen maksaminen sen sijaan on harkinnanvaraista.

KIERTÄMISESTÄ TULEVAN TYÖN KORVAAMINEN OPETTAJALLE

(OVTES osio B, 18 §)

Jos opettajanviran haltija tai päätoiminen tuntiopettaja (yhteispäätoimisiin tuntiopettajiin määräys tulee sovellettavaksi, jos kyseessä on saman koulutuksenjärjestäjän peruskoulu/lukio) opettaa kahdessa tai useammassa toimipaikassa ja hän joutuu vaihtamaan toimipaikkaa työsuunnitelman mukaan kesken päivän, hänelle maksetaan palkkaliitteen mukainen korvaus 131,08 €/kk. Korvausta ei makseta, jos toimipaikkojen välinen matka on alle 2 kilometriä.

Vaihdot keskimäärin viikossa vähintään	Korvaus/kk
1–2	131,08 €
3–4	196,62 €
5–	262,16 €

Määräystä voidaan poikkeuksellisesti soveltaa myös opettajaviranhaltijaan, joka opettaa kahdessa tai useammassa toimipaikassa, vaikka toimipaikkavaihdoksia ei olisi kesken päivän. Määräyksen soveltamisen edellytyksenä tulee tällöin olla paikallisista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä erityisolosuhteista johtuva syy. Tällaisena syynä voidaan pitää toimipaikkojen välisiä pitkiä etäisyyksiä tai saaristo-olosuhteita, jolloin oppilaiden/opiskelijoiden vähäisen määrän vuoksi kiertävien opettajien käyttäminen on välttämätöntä. Toimipaikkojen välisten etäisyyksien tulee olla vähintään 40 km.

Toimipaikkojen määrä	Korvaus/kk
Kaksi	131,08 €
Kolme tai enemmän	196,62 €

Korotettua korvausta sovelletaan myös, jos toimipaikkojen välinen etäisyys on vähintään 80 km.

Jos opettajaviranhaltijan opetusvelvollisuustuntimäärän täyttyminen sitä edellyttää tai jos määräystä sovelletaan päätoimiseen tuntiopettajaan, jonka opetusvelvollisuus on vajaa, tämän määräyksen mukainen korvaus on luettavissa opetusvelvollisuuden täytteenä seuraavasti:

- kiertämisestä maksettava euromääräinen korvaus/opettajan täyttä opetusvelvollisuutta vastaava varsinainen palkka kuukaudessa x opettajan opetusvelvollisuus.

Tilapäisiä siirtymisiä koululta toiselle ei lasketa mukaan kesken päivää tapahtuviin toimipaikkojen vaihtoihin. Sen sijaan koulun remontin tai muun vastaavan syyn vuoksi esimerkiksi koko lukuvuodeksi/-kaudeksi muuhun tilaan siirretty opetus oikeuttaa korvaukseen.

Kiertävän opettajan matkakustannusten korvaukset

(KVTES liite 16)

Määräystä sovelletaan viranhaltijoihin ja pää- ja sivutoimisiin tuntiopettajiin.

Opettajalla on oikeus saada matkakustannusten korvaukset kuten KVTESin liitteessä 16 on määritelty. Korvattavaa syntyy koulujen välisiltä matkoilta sekä työmatkasta kotoa pääkouluu kauempana olevaan kouluun. Oman auton käytöstä on aina erikseen sovittava työnantajan kanssa.

Kiertävälle opettajalle on määriteltävä pääkoulu. Pääkoulu on se koulu, jossa opettaja opettaa suurimman osan tunneistaan. Jos tällaista ei voida määrittää, on pääkoulu se koulu, jossa opettajan esihenkilönä toimiva rehtori on.

Matkalasku

Kiertävän opettajan matkalasku on laadittava kunnan matkalaskulomakkeelle päivä- ja matkakohtaisesti. Matkalasku on esitettävä mahdollisimman pian matkan päätyttyä – kuitenkin se on pyrittävä esittämään laskun hyväksyjälle kahden kuukauden kuluessa matkan päättymisestä.

Matkalaskua koskevat määräykset ovat KVTESin liitteen 16 23–24 §:ssä.

PERUSKOULU

Anneli Vainik

YHTEISSUUNNITTELUTYÖAIKA

(OVTES osio B, liite 1, 6 ja 6a §, 28 §)

Opettajalle määrättyjen viikoittaisten opetus- ja muiden tehtävien lisäksi opettajan tulee osallistua opetuksen yhteissuunnitteluun, aine- ja asiaryhmittäisiin neuvonpitoihin, kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä opetuksen suunnitteluun ja koulun toiminnan kehittämiseen liittyvien tehtävien tekemiseen.

Yhteissuunnittelutyöajan kokonaismäärä lukuvuoden aikana on **enintään** 120 tuntia.

Yhteissuunnittelutyöajan vuotuinen suunnittelu ei voi lisätä lukuvuoden opettajatyöpäivien määrää. Yhteissuunnittelutyöajan käyttöä suunniteltaessa tulisi huomioida, että sitä käytetään mahdollisuuksien mukaan tasaisesti koko lukuvuoden työaikana.

Työajan käyttöä suunnitellaan ja sitä seurataan.

Yhteissuunnittelua koskevissa soveltamisohjeissa todetaan, että yhteissuunnittelutyöaikana tehtävää työtä on esimerkiksi:

- yhteistyö oppilaiden huoltajien kanssa
- koulun kasvatustyön suunnittelu
- koulun toimintaan liittyvien tapahtumien, juhlien, retkien ym. suunnittelu
- yhteistyö muiden koulujen ja päiväkotien opettajien kanssa
- yhteistyö koulupsykologin, koulukuraattorin, terveydenhuoltohenkilöiden tai muiden viranomaisten kanssa oppilasasioissa
- kahden tai useamman opettajan yhteistyönä tapahtuva opetuksen suunnittelu
- rehtorin kanssa käydyt oppituntien ulkopuoliset keskustelut, esimerkiksi kehityskeskustelut ja niihin valmistautuminen

Yhteissuunnittelutyöaikaan ei lueta:

- omien oppituntien suunnittelua, valmistelua ja jälkityötä
- muiden sopimusmääräysten perusteella korvattavia tehtäviä (esimerkiksi musiikkiesitysten hoito, luokanvalvojan tehtävät)
- opettajatyöpäiviä (veso)
- tehtäviä, joita varten opettaja on vapautettu tavanomaisesta opetustyöstään

- välitunti on osa oppituntia, joten välituntien aikana tehtyä työtä ei voida lukea yhteissuunnittelutyöaikaan kuuluvaksi.

Sopimusmääräykseen liittyvässä soveltamisohjeessa sopijaosapuolet, Kuntatyönantaja KT ja OAJ, ovat yhteisenä näkemyksenään todenneet, että opettaja voi yhteissuunnittelutyöajalla yksinäänkin tehdä koulun toiminnan kehittämiseen liittyviä suunnittelu- ja valmistelutöitä.

Kodin ja koulun välisen yhteistyön tulisi korostua erityisesti esiopetuksen, vuosiluokkien 1–6 ja erityisopetuksen opettajien yhteissuunnittelutyössä.

Perusopetuslain mukaan koulun tulee tehdä yhteistyötä kotien kanssa.

Opetussuunnitelman perusteet edellyttävät yhteistyötä siten, että sillä tuetaan tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä ja se edistää tervettä kasvua ja kehitystä.

Yhteissuunnittelutyöajalla tehtäväksi tarkoitettut työt ovat sellaisia, että niitä tehdään muuallakin kuin työpaikalla ja niitä voi tehdä myös yksin. Lukujärjestykseen voi varata vapaan ajan, jolloin käytännön yhteistyölle järjestyy aikaa silloin, kun se on tarpeellista. Viikoittaiset kokoukset eivät ole järjestelmän tarkoitus.

Yhteissuunnittelutyön painopistealueet, resursointi ja toteuttaminen tulee käsitellä yhteistoiminnassa opettajien kanssa koulun lukuvuoden toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä. Yhteissuunnittelutyöaikaan tulee myös seurata ja siihen luettavat työt on voitava aina tehdä OVTES:n mukaisen tuntimäärän sisällä.

Osa-aikavirkkaiset opettajat ja päätoimiset tuntiopettajat, joiden opetusvelvollisuus ei täyty, ovat velvollisia osallistumaan ys-työaikaan vain osa-aikaisuutensa suhteessa. Opetusvelvollisuus vastaa täyttä työaika.

Yhteissuunnittelutyövelvollisuus ei koske sivutoimisia tuntiopettajia eikä enintään viiden koulutyöpäivän pituisessa palvelussuhteessa olevia määräaikaista opettajia kuten viransijaisia.

PERUSPALKAT

Peruspalkat (katso myös oaj.fi/tyoelamaopas)

KAKSOISKELPOISUUS

Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneella luokanopettajalla on aineenopettajakelpoisuuden perusteella korkeampi peruspalkka. Kaksoiskelpoisuus on pätevyyslisä, eikä se edellytä kyseisen aineen opettamista.

Eräissä kunnissa on vaadittu kaksoiskelpoisuuden osoittamiseksi vastaavuustodistus, jos aineenhallintaa osoittavat opinnot on suoritettu luokanopettajakoulutuksen yhteydessä. Opetusministeriön 13.2.2002 antaman lausunnon mukaan luokanopettajakoulutuksen yhteydessä suoritettua aineenhallintaa osoittavat opinnot

tuottavat aineenopettajakelpoisuuden, jos opinnot on suoritettu ennen 1.1.1999. Vastaavuustodistuksia ei tarvita.

Perusopetuksen aineenopettajan kelpoisuusvaatimuksista on säädetty opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen (986/1998) 5 §:ssä. Siten esimerkiksi asetuksen 6 §:n mukainen oppilaanohjaajan kelpoisuus tai 8 §:n mukainen erityisopetusta antavan opettajan kelpoisuus ei oikeuta korotettuun palkkaan.

Opettajalla tulee olla aineenopettajan kelpoisuus perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kaikille yhteisinä opetettavissa aineissa. Lisäksi edellytetään, että aineen opettaminen on hyväksytty kunnan jonkin koulun opetussuunnitelmassa.

Oppilaille voidaan antaa opetusta muissakin kuin perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa mainituissa perusopetukseen soveltuvissa aineissa (valinnaisaineissa) opetussuunnitelman niin määrätessä. Vaikka opettajalla olisi aineenopettajan kelpoisuus esimerkiksi psykologian opettamiseen, ja sitä opetetaan kunnan peruskoulussa, ei opettaja ole oikeutettu kaksoiskelpoisen palkkaan, koska kysymys ei ole perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettusta kaikille yhteisesti opetettavasta aineesta.

OPETUSVELVOLLISUUS

(OVTES osio B, liite 1, 7 §)

Luokanopetuksen ja erityisopetuksen opettaja	opv/ vko
Esiluokanopettajan virassa	23
Luokanopettajan virassa	24
Erytisopettajan virassa	24
Erytisluokanopettajan virassa	22
Aineenopettaja	opv/ vko
Äidinkieli ja kirjallisuus (myös suomi/ruotsi toisena kielenä)	18
Toinen kotimainen ja vieras kieli myös vieraskielisten oppilaiden äidinkieli (oppilaan kotikieli)	20
Matematiikka, fysiikka, kemia, tietotekniikka, kuvataide ja musiikki	21
Uskonto, elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, kotitalous, kaupalliset aineet, terveystieto, biologia ja maantieto	23
Tekstiilityö, tekninen työ, liikunta, maa- ja metsätalous ja puutarhanhoito, oppilaanohjaus	24
Muut aineet	23

Jos aineenopettajanviran haltija opettaa kahta tai useampaa ainetta, joissa on eri opetusvelvollisuus, lasketaan hänelle painotettu opetusvelvollisuus.

Jos erillisen esiluokan opettajan virassa oleva viranhaltija opettaa esiopetuksen lisäksi muussa perusopetuksessa, lasketaan hänelle painotettu opetusvelvollisuus.

Sellaisen peruskoulun ja lukion yhteisen viranhaltijan tai peruskoulun viranhaltijan, joka joutuu opetusvelvollisuutensa täyteen opettamaan lukiossa, lukion luokkaopetustunnit kerrotaan lukiokertoimella 1,10 ja nämä kerrointunnit voidaan lukea opetusvelvollisuuteen. Jos peruskoulun opettajalle on määrätty lukiossa tehtävä, johon on osoitettu lukioresurssitunteja, luetaan nämä tarvittaessa opetusvelvollisuuteen.

Opetusvelvollisuus voidaan määrätä vuotuisena kertomalla viikoittainen opetusvelvollisuus luvulla 38.

Jos opettajanviran haltijan opetusvelvollisuus ei tule lukuvuoden aikana täyteen, opettajalle maksetaan kuitenkin varsinainen palkka koko lukuvuodelta.

TEHTÄVIEN LUKEMINEN OPETUSVELVOLLISUUTEEN

Koulunjohtajan tehtävät

(OVTES osio B, liite 1, 8 §)

Yhden tai useamman vuosiluokkien 1–6 koulun ja erityiskoulun (myös vuosiluokkien 1–6 koulun ja erityiskoulun yhteisen) johtajan opetusvelvollisuuteen luetaan seuraava tuntimäärä:

Koulun palkkaperusteryhmien lukumäärä	Tuntimäärä/ viikko
1–2	1
3	2
4–5	3
6–7	6
8	7
9–12	9
13–	12

Jos vuosiluokkien 1–6 koululla ja erityiskoululla on yhteinen johtaja, määräytyy tuntimäärä edellä olevan taulukon mukaan kunkin koulun osalta erikseen, kuitenkin niin, että johtajalle jää opetustyötä vähintään neljä tuntia viikossa.

Jos kahdella tai useammalla vuosiluokkien 1–6 koululla on yhteinen johtaja, työnantaja voi lukea koulun johtajan opetusvelvollisuuteen edellä mainitun lisäksi enintään kaksi viikkotuntia.

APULAISJOHTAJAN TEHTÄVÄT

(OVTES osio B, liite 1, 9 §)

Jos opettajanviran haltija määrätään hoitamaan yhden tai useamman vuosiluokkia 1–6 käsittävän koulun apulaisjohtajan tehtävät, hänen opetusvelvollisuutensa luetaan seuraava tuntimäärä:

Koulun palkkaperusteryhmien lukumäärä	Tuntimäärä/ viikko
24–29	1–3
30–35	3–6
36–41	6–9
42–	11–14

Muun kuin edellä mainitun peruskoulun/peruskoulujen apulaisjohtajaksi määrätyn opettajaviran haltijan opetusvelvollisuuteen luettava tuntimäärä:

Koulun palkkaperusteryhmien lukumäärä	Tuntimäärä/ viikko
13–20	3–6
21–25	5–10
26–30	8–16
31–	10–18

Jos peruskoululla ja lukiolla on yhteinen rehtori ja apulaisjohtajaksi on määrätty peruskoulun opettaja, peruskoulun ja lukion palkkaperusteryhmät lasketaan yhteen määriteltäessä apulaisjohtajan opetusvelvollisuuteen luettavaa tuntimäärää.

Virantoimitusvelvollisuutta muuttamalla (Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 23 §) opettajaviranhaltijalle voidaan siirtää perustellusta syystä rehtorille määrättyjä hallinnollisia tehtäviä, ei kuitenkaan esihenkilötyötä. Hallinnollisen työn siirtäminen on mahdollista, jos vuosiluokkien 1–6 koulun palkkaperusteryhmien määrä on vähintään 36 ja muun peruskoulun palkkaperusteryhmien määrä on vähintään 26. Vuosiluokkien 1–6 koulussa opettajaviranhaltijan opetusvelvollisuuteen voidaan lukea enintään 5 tuntia ja muussa peruskoulussa enintään 7 tuntia hallinnollisia tehtäviä. Poikkeavaa työaikamääräystä voidaan soveltaa lukuvuosi kerrallaan. Määräystä sovelletaan vain, jos hallinnollisia tehtäviä ei ole siirrettävissä opettajaviranhaltijalle, jolle on määrätty apulaisjohtajan/-rehtorin tehtävät.

Muiden kuin johtamistehtävien lukeminen opetusvelvollisuuteen

(OVTES osio B, liite 1, 10 §)

- Luokanopettajanviran haltijan, jonka luokkaan kuuluu kahden tai useamman vuosiluokan oppilaita, opetusvelvollisuuteen luetaan yksi vuosiviikkotunti. Vastaavasti menetellään erityisluokanopettajanviran haltijan kohdalla, lukuun ottamatta vaikeimmin kehitysvammaisten opetusta. Määräyksiä sovelletaan myös päätoimiseen tuntiopettajaan, jos hän hoitaa vastaavaan yhdysluokantehtävää kuin luokanopettajanviran haltija tai erityisluokanopettajan viranhaltija.
- Kun perusopetusryhmässä on yksi tai useampi esiopetuksen oppilas, luokanopettajan tai erityisluokanopettajan viranhaltijan opetusvelvollisuuteen luetaan yksi vuosiviikkotunti. Edellä mainittua ei kuitenkaan sovelleta silloin, kun opetusryhmässä on vain pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia esiopetuksen oppilaita.
- Edellä mainittujen määräysten soveltaminen edellyttää, että luokanopettaja tai erityisluokanopettaja opettaa yhdysluokalla vähintään puolet koko opetusryhmän opetuksesta. Molempien edellä mainittujen kohtien täyttyessä opetusvelvollisuuteen luetaan kaksi vuosiviikkotuntia.
- Jos aineenopettajanviran haltija tai (aineenopetuksen) tuntiopettaja poikkeuksellisesti määrätään huolehtimaan vuosiluokkien 1–6 luokasta ja luokalla ei ole omaa luokanopettajaa, opettajan opetusvelvollisuuteen luetaan yksi vuosiviikkotunti.

Erityistehtävät ja muut palkkiot

Jos opettajalle ei voida osoittaa hänen opetusvelvollisuutensa edellyttämää tuntimäärää, hänen opetusvelvollisuutensa voidaan lukea seuraavat erityistehtävät tarpeellisilta osin:

- Oppilaan ohjaus (osio A, 23 §)
- Kirjaston hoitaminen (osio B, liite 1, 11 §)
- Biologian sekä fysiikan ja kemian kokoelmien hoitaminen (osio B, liite 1, 12 §)
- Musiikkiesitysten hoitaminen (osio B, liite 1, 13 §)
- Vuosiluokkien 6–9 luokanvalvonta (osio B, liite 1, 14 §)
- Ruokapalvelutoiminnan ohjaus ja valvonta (osio B, liite 1, 15 §)
- Av-välineiden kunnossapito (osio B, liite 1, 16 § 1 mom.)
- Tietotekniikkavastaavan työ (osio B, liite 1, 16 § 2 mom.)
- Vuosiluokkien 7–9 oppilaskunnan ohjaus (osio B, liite 1, 17 §)
- Kerhotyö (osio B, liite 1, 19 §)
- Koulumatkakuljetusta odottavien ohjaus (osio B, liite 1, 20 §)
- Oppilaskodin oppilaiden ohjaus (osio B, liite 1, 21 §)
- Demonstraatioiden valmistelutunnit (osio B, 17 §)
- Kiertämisestä tulevan työn korvaaminen (osio B, 18 §)
- Perusopetuksen lisätehtäväkorvauskiintiö (osio B liite 1, 24 §)

Opetusvelvollisuuden täytyttyä erityistehtävä (liite 1, 11–13, 16–20 §) korvataan 1.8.2024 sopimusmuutosten mukaisesti ks. [KT:n yleiskirje 8/2024 liitteet 1 ja 2.](#)

Jos työnantaja katsoo tarkoituksenmukaiseksi, voidaan kirjaston, kokoelmien ja av-välineiden hoitamisen, tietotekniikkavastaavan työn ja oppilaskunnan ohjauksen korvauksista muodostaa yhteistuntimäärä. Työnantaja voi jakaa enintään tämän tuntimäärän näiden tehtävien hoitamiseksi toisin kuin pykälissä on määrätty (osio B, liite 1, 18 §).

Muita erityistehtävien palkkioita ovat:

Tukiopetuspalkkio (osio A, 22 §)

Toisen opettajan tunnin hoitopalkkio (osio A, 24 §)

Yksityisopiskelijan kuulustelupalkkio (osio A, 25 §)

Koulukohtainen lisätehtävä (osio B, 19 § 1–3 mom.)

Kuntakohtainen lisätehtävä (osio B, 19 § 4 mom.)

Taide- ja taitoaineiden korvaus 7.-9. vuosiluokilla (osio B, liite 1, 23 §)

Rehtorin hallinnollisten tehtävien hoitaminen rehtorin virantoimituksen keskeytyksen ajan (osio B, 20 §)

Tukiopetustunnit voidaan maksaa vuosiviikkoylituntipalkkiona, jos tukiopetus on koko lukuvuoden jatkuvaa, vakiintunutta ja säännönmukaista toimintaa ja vahvistettu työsuunnitelmassa.

Jos opettajalle määrätään jokin edellä mainittu erityistehtävä, siitä on maksettava sopimuksen mukainen palkkio. Jos työnantaja ei määrää esimerkiksi av-välineiden hoitajaa, välineitä käyttävät opettajat huolehtivat niistä samalla tavalla kuin muistakin koulun opetusvälineistä.

Koulukohtainen lisätehtäväkorvaus ja taito- ja taideaineiden korvaus eivät ole harkinnanvaraisia. Niihin on käytettävä palkkaliitteen mukainen rahamäärä kokonaisuudessaan.

PERUSOPETUKSEN LISÄTEHTÄVÄKORVAUSKIINTIÖ YLITUNTIPALKKIO

(OVTES osio A 26 § ja OVTES osio B, liite 1, 26 §)

Opettajalle maksetaan viran opetusvelvollisuuden ylittävistä tunneista ylituntipalkkio oman tehtäväkohtaisen palkkansa mukaisesti.

Jos luokanopettajanviran haltijalla on ylitunteja vuosiluokkien 7–9 opetuksessa, erityisopetuksessa tai lukiossa, ylituntipalkkioperuste näistä tunneista on sama kuin vastaavan opetuksen tuntiopettajalla.

Jos erityisopetuksen opettajanviran haltijalla on ylitunteja peruskoulun yleisopetuksessa tai lukiossa, ylituntipalkkioperuste näistä tunneista on sama kuin vastaavan opetuksen tuntiopettajalla.

Jos aineenopettajanviran haltijalla on ylitunteja vuosiluokilla 1–6 tai erityisopetuksessa, ylituntipalkkioperuste näistä tunneista on oman viran mukainen.

Jos aineenopettajanviran haltijalle määrätään ylitunteja tai erityistehtäviä lukiosta, maksetaan ne lukion tuntiopetuspalkkioperusteen mukaan. Jos lukion opettajanviran haltijalle määrätään ylitunteja tai erityistehtäviä peruskoulusta, maksetaan ne peruskoulun tuntiopetuspalkkioperusteen mukaan.

Jos esiluokanopettaja opettaa sekä erillistä esiluokkaa että muussa perusopetuksessa, lasketaan opettajalle painotettu palkka ja opetusvelvollisuus. Painotetussa palkassa otetaan huomioon opettajan oma kelpoisuus. Ylituntipalkkio maksetaan käyttäen painotettua palkkaa ja opetusvelvollisuutta. (OVTES osio B, liite 1 5 § 2 mom. ja 7 § 4 mom.)

OPPILAANOHJAUKSEN LEHTORI

Tehtäväkohtainen palkka

(OVTES osio B, 6 §)

Oppilaanohjauksen lehtorin, jolla ei ole oppilaanohjaajan kelpoisuutta, mutta jolla on muu perusopetuksen tai lukio-opetuksen opettajan kelpoisuus, palkka on enintään 5 % peruspalkkaa alempi. Opettajan kelpoisuutta vailla olevan oppilaanohjauksen lehtorin peruspalkka on enintään 30 % alempi.

Peruskoulun vuosityötunteihin perustuvassa työajassa olevien oppilaanohjaajien tehtäväkohtaista palkkaa määritettäessä on otettava huomioon tehtävän vaativuus. Esimerkiksi jos peruskoulun oppilaanohjauksen lehtori määrätään hoitamaan myös lukion opinto-ohjausta, sen tulee tehtävän vaativuutta lisäävänä tekijänä korottaa hänen palkkaansa.

Jos oppilaanohjauksen lehtorille määrätään apulaisrehtorin tehtävä tai peruskoulun erityistehtävä (osio B, liite 1, 11–22 §), tulee ennen määräyksen antamista käydä neuvottelut tehtävän vaikutuksesta palkkaukseen. OVTESin osion A 6 § 3 momentin soveltamisohjeessa todetaan, että lisätehtävä ja -vastuu sekä esihenkilöasema ovat erityisiä vaativuustekijöitä, jotka pitää ottaa huomioon palkkauksessa.

Työaika

(OVTES osio B, 13 §)

Oppilaanohjauksen lehtorin vuosityötunteihin perustuva työaika muodostuu työnantajan ajan ja paikan suhteen määrättävissä olevasta ja omavalintaisesta työajasta. Sidottu työaika on 1221 tuntia lukuvuodessa. Ajan ja paikan suhteen omavalintaista sitomatonta työaika ei ole määritelty tuntimääräisesti.

Jos itsenäisyyspäivä, loppiainen tai vapunpäivä ajoittuu arkipäivään (ma-pe), lyhenee vuotuinen sidottu työaika seitsemällä tunnilla kutakin mainittua arkipyhää kohden.

Sidottuun työaikaan kuuluvat mm. ohjaustyö, luokkaopetustunnit (enintään 500 tuntia), veso-päivät (3 x 6 t) ja kesäkeskeytysajan yhteisvalintatyö (30–50 t) sekä muut määrätyt työt, kuten kokoukset, tet-jaksojen järjestelyt, vanhempainillat ja oppilashuoltoryhmä.

Koska suurin osa oppilaanohjaajan työstä on muuta kuin luokkaopetusta, pelkkien luokkaopetustuntien vahvistaminen vuosisuunnitelmassa ei riitä. Rehtorin ja oppilaanohjaajan tulee lukuvuoden alkaessa yhteistyössä laatia työaikasunnitelma oppilaanohjaajan vuosityötunteihin perustuvaan työaikaan kuuluvista tehtävistä. Työaikasunnitelmaan ei oteta mukaan vuosityötunteihin perustuvan työajan ulkopuolista omavalintaista työaika.

Jos oppilaanohjaajalle halutaan määrätä apulaisrehtorin tehtävä tai peruskoulun erityistehtävä, tulee tehtävään käytettävä tuntimäärä merkitä hänen vuotuisen

työaikas suunnitelmaansa. Lisätehtävä ei saa aiheuttaa vuotuisen sidotun työajan ylittymistä, joten erityistehtävä vähentää muun työn määrää, mm. henkilökohtaista ohjausta.

Mikäli oppilaanohjauksen lehtori haluaa hoitaa virkaansa osa-aikaisena ja kerryttää palvelusaikaa vuosisidonnaista lisää varten, tulee sidotun työajan olla vuodessa vähintään 640 tuntia.

PERUSKOULUN PÄÄTOIMINEN TUNTIOPETTAJA

(OVTES osio B, liite 1, 7 §, 26 § 5 mom. ja 27 § 2 mom., osio A 52 §, 53 §)

Päätoimisen tuntiopettajan palkkukseen sovelletaan myös vuosisidonnaisen lisän määräyksiä.

Päätoimisen tuntiopettajan, joka opettaa joko ainoastaan vuosiluokilla 1–6 tai ainoastaan vuosiluokilla 7–9 tai ainoastaan erityisopetuksessa, palkka, opetusvelvollisuus ja ylituntipalkkio määräytyvät kuten viranhaltijalla.

Päätoimiselle tuntiopettajalle, joka opettaa vuosiluokilla 1–6 ja/tai vuosiluokilla 7–9 ja/tai erityisopetuksessa, lasketaan painotettu opetusvelvollisuus ja painotettu palkka. Palkka määräytyy opettajan kelpoisuuden mukaan.

Kun opettajalle lasketaan painotettu opetusvelvollisuus ja/tai painotettu palkka, ylituntipalkkio lasketaan käyttäen niitä.

Esimerkki

Luokanopettaja, jolla on myös englannin aineenopettajan kelpoisuus, toimii päätoimisena tuntiopettajana.

Opettaja opettaa englantia 6 tuntia 7–9 vuosiluokille ja antaa luokanopetusta 20 tuntia.

Painotettu opetusvelvollisuus on

$$(6 \times 20 + 20 \times 24) / (6 + 20) = 23,08 \rightarrow 23$$

Painotettu palkka lasketaan tehtäväkohtaisista palkoista, kun tehtäväkohtainen palkka on peruspalkkaa korkeampi.

Jos aineenopetuksen tuntiopettaja antaa vuosiluokkien 7–9 lisäksi vuosiluokilla 1–6 opetusta tai erityisopetusta ja hänellä ei ole siihen kelpoisuutta, hänen opetusvelvollisuutensa on 24 tuntia luokanopetuksessa ja erityisopetuksessa. Hänelle lasketaan painotettu opetusvelvollisuus ja painotettu palkka hänen kelpoisuutensa mukaan.

Esiopetuksen päätoimisella tuntiopettajalla palkka, opetusvelvollisuus ja ylituntipalkkio määräytyvät kuten viranhaltijalla.

Muuta tuntiopettajaa koskevaa

(OVTES osio B, 14 § 5–8 mom., 28 §, OVTES osio B, liite 1, 10 § 1–2 mom., 27–31 §)

Tuntiopettajan palkkaukseen sovelletaan erityistehtäviä koskevia määräyksiä pääsääntöisesti samoin kuin viranhaltijoihin.

Päätoimisen tuntiopettajan palkkaukseen sovelletaan lisäksi osio B, liite 1, 10 §, 1 ja 2 momentin nk. yhdysluokkatuntimääräystä. Päätoimisia tuntiopettajia voi koskea sopimuskohdan OVTES osio B 14a § työajan vaihtaminen.

Päätoimisella tuntiopettajalla on yhteissuunnittelutyövelvollisuus ja koko lukuvuoden työajaksi otetulla päätoimisella tuntiopettajalla myös velvollisuus osallistua opettajatyöpäiviin (veso). Mikäli päätoimisen tuntiopettajan opetusvelvollisuus ei täyty, on hänellä velvollisuus osallistua yhteissuunnittelutyöaikaan ja opettajatyöpäiviin vain osa-aikaisuutensa suhteessa.

Jos tuntiopettajalla ei ole peruskoulussa oppitunteja, mutta hän hoitaa sellaista erityistehtävää, jonka palkkion määrittelyyn ei ole vahvistettu opetusvelvollisuutta, on opetusvelvollisuus 23 tuntia.

Jos aineenopetuksen tuntiopettaja poikkeuksellisesti määrätään huolehtimaan vuosiluokkien 1–6 luokasta eikä luokalla ei ole omaa luokanopettajaa, aineenopettajan opetusvelvollisuuteen luetaan yksi vuosiviikkotunti.

Kahdessa tai useammassa toimipaikassa opettavalle tuntiopettajalle korvataan kiertämisestä tuleva työ OVTES osio B 18 § mukaisesti sekä matkakustannukset KVTES liitteen 16 matkakustannusten korvausta koskevien määräysten mukaisesti.

Sivutoimisella tuntiopettajalla ei ole yhteissuunnitteluelvoitetta eikä sitä vastaavaa työaika, eikä velvollisuutta osallistua opettajatyöpäiviin (veso). Sen vuoksi sivutoimisen tuntiopettajan tuntiopetuspalkkio maksetaan kertoimella 0,94. Kerrointa ei sovelleta saman kunnan lukion viranhaltijaan, jolla on yli opetusvelvollisuuden meneviä tunteja peruskoulussa.

YHTEISSUUNNITTELUTYÖAIKA

(OVTES osio B, liite 2, 2 §, 2 a §, 15 § 1 mom.)

Aineenopettajan työaikaan kuuluu osallistuminen yhteissuunnitteluun (opettajakokoukset, aineryhmäkokoukset ja neuvottelut).

Yhteissuunnittelutyöajan kokonaismäärä lukuvuoden aikana on enintään 101 tuntia. Yhteissuunnittelutyöajalla ei lisätä vuotuisten opettajatyöpäivien määrää.

Osa-aikaisesti työskentelevät opettajanviran haltijat ja päätoimiset tuntiopettajat, joiden opetusvelvollisuus ei täyty, ovat velvollisia osallistumaan ys-työaikaan vain osa-aikaisuutensa suhteessa. Opetusvelvollisuus vastaa täyttä työaika.

Yhteissuunnittelutyöajalla tehtäväksi tarkoitettut työt ovat sellaisia, että niitä voidaan tehdä myös muualla kuin työpaikalla ja myös yksin. Lukujärjestykseen voi varata vapaan ajan, jolloin käytännön yhteistyölle järjestyy aikaa silloin, kun se on tarpeellista. Viikoittaiset kokoukset eivät ole järjestelmän tarkoitus.

Yhteissuunnittelutyön painopistealueet, resursointi ja toteuttaminen tulee käsitellä yhteistoiminnassa opettajien kanssa koulun lukuvuoden toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä. Yhteissuunnittelutyöaikaan luettavat työt on voitava aina tehdä OVTESin mukaisen tuntimäärän sisällä.

Yhteissuunnittelutyövelvollisuus ei koske sivutoimisia tuntiopettajia eikä enintään viiden koulutyöpäivän pituisessa palvelussuhteessa olevia määräaikaisia opettajia kuten viransijaisia.

OPETUSVELVOLLISUUS

(OVTES osio B, liite 2, 3 §)

Äidinkieli ja kirjallisuus, S2-kieli (suomi/ruotsi toisena kielenä)	16
Toinen kotimainen, vieras kieli (myös vieraskielisten oppilaiden äidinkieli, oppilaan kotikieli)* ja tietotekniikka	19
Matematiikka, fysiikka, kemia, kuvataide ja musiikki	20
Uskonto, filosofia, psykologia, elämäkatsomustieto, terveystieto, biologia, maantieto, historia ja yhteiskuntaoppi	21
Oppilaanohjaus, erityisopetus, kotitalous, tekstiilityö, tekninen työ	22
Liikunta sekä muu yllä mainittuihin aineisiin välittömästi liittymätön valinnaisaine (soveltava kurssi)	23

*) A1-, A2- ja B1-kielissä opetusvelvollisuus on 18 tuntia viikossa.

Opetusvelvollisuus, opetusvelvollisuuteen luettavat tehtävät ja ylitunnit lasketaan vuotuisena opetustuntimääränä. Jos opettaja opettaa kahta tai useampaa ainetta, joissa opetusvelvollisuus on erisuuruinen, tai jos opettaja toimii ns. sekalehtorina, lasketaan painotettu opetusvelvollisuus vuositunteina. Painotettu opetusvelvollisuus lasketaan OVTES osion A 53 §:n määräämin perustein.

Jos opettajanviran haltijan opetusvelvollisuus ei tule lukuvuoden aikana täyteen, opettajalle maksetaan kuitenkin varsinainen palkka koko lukuvuodelta.

Opetusvelvollisuuteen lukeminen

(OVTES osio B, liite 2, 4 §)

Apulaisrehtoriksi määrätyn opettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen luettava tuntimäärä on seuraava:

Opiskelijoiden lukumäärä	Tunti/viikko
200–400	2–6
401–600	5–10
601–	6–13

Jos lukiolla ja peruskoulun vuosiluokkien 7–9 koululla on yhteinen apulaisrehtori, opiskelijoiden lukumäärään luetaan lukion opiskelijoiden lisäksi peruskoulun vuosiluokkien 7–9 oppilaat.

Kerroitunnit

Yksityisopiskelijan kuulustelu ja ylioppilaskirjoituksiin liittyvät tehtävät

(OVTES osio B, liite 2, 9 §)

Määräyksestä on poistettu 1.8.2014 lukien rehtorille maksettava erillinen korvaus yksityisopiskelijasta aiheutuvista hallinnollisista tehtävistä. Lukion tai aikuislukion rehtorin tehtäväkohtaisessa palkassa tulee tämä vakiintuneesti maksettu korvaus huomioida.

Yksityisopiskelijan ylioppilaskirjoituksen valmistavasta tarkistamisesta ja arvostelusta maksetaan kutakin koetta kohden palkkaliitteen mukainen korvaus. Äidinkielen kokeen eri osiot muodostavat yhden kokeen.

Yksityisopiskelijan määritelmää opettajalle määriteltävän korvauksen näkökulmasta on päivitetty 1.8.2020 alkaen seuraavasti:

Yksityisopiskelija on ylioppilastutkintoon kuuluvaan kokeeseen osallistuva henkilö lukuun ottamatta

1. lukion omaa opiskelijaa, joka ei ole vielä suorittanut lukion päättötutkintoa eikä ylioppilastutkintoa.
2. opiskelijaa, joka omassa koulussaan uusii hylätyn pakollisen kokeen kolmena ylioppilastutkinnosta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettuna tutkintokertana.
3. henkilöä/opiskelijaa, joka omassa koulussaan uusii yhden kerran hyväksytysti suoritettua kokeen ylioppilastutkinnon suorittamisen jälkeen seuraavana tutkintokertana.
4. opiskelijaa, joka omassa koulussaan täydentää tutkintoaan ylioppilastutkinnon suorittamisen jälkeen seuraavana tutkintokertana.

Etäopetus

Opetusvelvollisuuteen luettavissa olevat erityistehtävät

(OVTES osio B, liite 2, 5 §)

Jos opettajanviran haltijan opetusvelvollisuus ei täyty luokkaopetustunneista, opetusvelvollisuuteen voidaan lukea kerrointunteja ja lukioresurssitunteja. Muita opetusvelvollisuuteen luettavissa olevia tehtäviä ovat demonstraatioiden valmistelutunnit (osio B 17 §), kiertävän opettajan työ (osio B 18 §) ja oppilaan ohjaus (osio A 23 §). Opetusvelvollisuuden ylimeneviltä tunneilta maksetaan opettajan oman ylituntipalkkioperusteen mukainen korvaus. Kun kyse on lukioresurssista korvattavasta luokan ulkopuolisesta tehtävästä, joka ei liity ylioppilastutkintoon, maksetaan ylituntipalkkio opetusvelvollisuuden 19 mukaan.

Muita erityistehtäviä ja palkkioita

Seuraavia erityistehtävien palkkioita ei lueta opetusvelvollisuuteen:

- Palkkio toisen opettajan tunnin hoitamisesta (osio A 24 §)
- Tukiopetuspalkkio (osio A 22 §)
- Kouluja oppilaitoskohtainen lisätehtävä (osio B 19 §)
- Rehtorin hallinnollisten tehtävien hoitaminen rehtorin virantoimituksen keskeytyksen ajan (osio B 20 §)
- Lukion opiskelijan kuulustelu ja ylioppilaskokeen valmistava tarkistus ja arvostelu aineessa, jota siinä lukiossa ei opeteta (liite 2, 8 § 2 mom.)
- Yksityisopiskelijan kuulustelu ja ylioppilaskirjoituksiin liittyvät tehtävät (liite 2, 9 §)
- Ylioppilaskirjoitusten järjestelytehtävä rehtorin ollessa jäävi (liite 2, 10 §)
- Kerhotyö (liite 2, 12 §)

Ylituntipalkkio

(OVTES osio B liite 2, 13 § 2 mom; osio A 52 § 3 mom. ja 53 §)

Jos opettajanviran haltijalle määrätään ylitunteja tai erityistehtäviä peruskoulusta, maksetaan ne peruskoulun tuntiopetuspalkkioperusteen mukaan.

Jos opettajanviran haltijalle, joka ei ole sekalehtori, määrätään ylitunteja aikuislukioista, maksetaan ne aikuislukion tuntiopetuspalkkioperusteen mukaan.

Lukiossa ja peruskoulussa opettavalle päätoimiselle tuntiopettajalle lasketaan erikseen palkka ja opetusvelvollisuus kummastakin oppilaitoksesta. Jos lukion ja peruskoulun yhteisen päätoimisen tuntiopettajan opetusvelvollisuus ylittyy vasta peruskoulusta ja lukiosta yhdessä, lasketaan opettajalle kummastakin oppilaitoksesta erikseen sekä

varsinaisen palkan tuntien että ylituntien määrä. Jos päätoimisen tuntiopettajan opetusvelvollisuus täyttyy sen sijaan jo yhdestä oppilaitoksesta, hän on toisessa sivutoiminen tuntiopettaja.

LUKION VUOSITYÖAIKAAN OTETTU OPPILAANOHIJAUKSEN VIRANHALTIJA JA PÄÄTOIMINEN TUNTIOPETTAJA

Tehtäväkohtainen palkka

(OVTES osio B yhteiset määräykset 6 a §)

Lukion opinto-ohjaajan kelpoisuuden omaavan opinto-ohjaajan peruspalkka on hinnoittelutunnuksen 4 04 04 06 6 / 4 04 07 06 6 mukainen. Opettajan, jolla ei ole opinto-ohjaajan kelpoisuutta, mutta jolla on lukio-opetuksen tai perusopetuksen opettajan kelpoisuus, palkka on enintään 5 % kelpoisen opinto-ohjaajan peruspalkkaa alempi. Opettajan kelpoisuutta vailla olevan opinto-ohjaajan peruspalkka on enintään 30 % alempi.

Työaika

(OVTES osio B yhteiset määräykset 13 a §)

Vuosityöaikaan otetun kokoaikaisen opinto-ohjaajan vuosityöaika on 1 600 tuntia, joista 400 tunnin osalta opettaja saa valita tehtävän työn ajan ja paikan. Työpäiville osuvat loppiaiset, vappu ja itsenäisyyspäivä vähentävät kukin seitsemän tuntia työnantajan määrättävissä olevasta 1 200 tunnista. Opinto-ohjaajan työnantajan määrättävissä olevasta työajasta 30–50 tuntia voidaan sijoittaa koulun kesäkeskeytysaikaan.

Päätoimiseksi tuntiopettajaksi otetun lukion opinto-ohjaajan vuosityöaika on vähintään 870 tuntia lukuvuoden työaikana tai vähintään keskimäärin 23 tuntia viikossa. Päätoimisen tuntiopettajan paikan ja ajan suhteen valinnaisen työajan osuus määräytyy samassa suhteessa kuin viranhaltijalla.

Ennen lukuvuoden alkua opettajalle vahvistetaan työajan käyttösuunnitelma, joka sisältää opetus- ja ohjaustyön sisällön määrän ja opettajan muut tehtävät.

Jos työkauden aikana on tarpeen muuttaa vahvistettua työajankäyttösuunnitelmaa, tehdään se poistamalla tai vaihtamalla opettajalle määrättyjä töitä tai tehtäviä. Työajan käyttösuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan syys- ja kevätlukukauden päättyessä.

Paikan ja ajan suhteen valinnainen työaika on tarkoitettu opinto-ohjauksen kurssien valmistelutyöhön ja siihen liittyvän opetusmateriaalin kokoamiseen ja valmistamiseen ja mm. yhteistyöhön työelämän ja korkeakoulujen kanssa.

Vuosityöaika 1600 tuntia voidaan ylittää enintään 100 tunnilla, jos ylitystarve liittyy lukion hanketyöhön tai muihin erillistehtäviin eikä opinto-ohjaajalle työajan käyttösuunnitelmassa määrättyä opetus- tai ohjaustyötä voida vähentää. Vuosityöajan

ylittämisestä tulee sopia opinto-ohjaajan kanssa.

Vuosityöajan ylittävät työt suunnitellaan erillisellä työaikasunnitelmalla, ja tästä työajasta voidaan sijoittaa koulun keskeytysaikaan enintään 30 tuntia.

Vuosityöajan ylittävä työaika korvataan tuntipalkkiolla. Yhden tunnin hinta saadaan jakamalla varsinainen palkka luvulla 133.

LUKION VUOSITYÖAIKAAN OTETTU ERITYISOPETUKSEN VIRANHALTIJA JA PÄÄTOIMINEN TUNTIOPETTAJA

Tehtäväkohtainen palkka

(OVTES osio B yhteiset määräykset 6 b §)

Lukion erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opinto-ohjaajan peruspalkka on hinnoittelutunnuksen 4 04 04 07 6/4 04 07 07 6 mukainen. Opettajan, jolla ei ole erityisopettajan kelpoisuutta, mutta jolla on muu lukio-opetuksen tai perusopetuksen opettajan kelpoisuus, palkka on enintään 5 % peruspalkkaa alempi. Opettajan kelpoisuutta vailla olevan erityisopettajan peruspalkka on enintään 30 % alempi.

Työaika

(OVTES osio B yhteiset määräykset 13 b §)

Kokoaikaisen erityisopettajan vuosityöaika on 1 600 tuntia, joista 400 tunnin osalta opettaja saa päättää tekemänsä työn ajankohdan ja paikan. Paikan ja ajan suhteen valinnainen työaika käytetään esimerkiksi opiskelijoiden oppimisen tuen ja erityisopetuksen valmisteluun liittyvään työhön.

Päätoimiseksi tuntiopettajaksi otetun lukion erityisopettajan vuosityöaika on vähintään 870 tuntia lukuvuoden työaikana tai vähintään keskimäärin 23 tuntia viikossa. Päätoimisen tuntiopettajan paikan ja ajan suhteen valinnaisen työajan osuus määräytyy samassa suhteessa kuin viranhaltijalla.

Työpäiville osuvat loppiainen, vappu ja itsenäisyyspäivä vähentävät kukin seitsemän tuntia työnantajan määrättävissä olevasta 1 200 tunnista. Kesäkeskeytykselle voidaan sijoittaa työtä vain, jos asiasta sovitaan yhteisesti luottamusmiehen kanssa. Kesälle sovittua työtä voi olla enintään 30 tuntia.

Ennen lukuvuoden alkua erityisopettajalle tehdään työajan käyttösuunnitelma, johon kirjataan lukuvuoden työtehtävät. Suunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan syys- ja kevätlukukauden lopussa. Jos vahvistettua suunnitelmaa on tarve muuttaa, se tehdään poistamalla tai vaihtamalla aiemmin määrättyjä tehtäviä.

Vuosityöaika 1600 tuntia voidaan ylittää enintään 100 tunnilla, jos ylitystarve liittyy lukion hanketyöhön tai muihin erillistehtäviin eikä erityisopettajalle työajan

käyttösuunnitelmassa määrättyä työtä voidaan vähentää. Vuosityöajan ylittämistä tulee sopia erityisopettajan kanssa.

Vuosityöajan ylittävät työt suunnitellaan erillisellä työaikasuunnitelmalla. Työaikaa voidaan sijoittaa kesäkeskeytysaikaan, jos se on välttämätöntä.

Vuosityöajan ylittävä työaika korvataan tuntipalkkiolla. Yhden tunnin hinta saadaan jakamalla varsinainen palkka luvulla 133.

LUKION TUNTIOPETTAJAT

(OVTES osio A, 51–57 §; osio B, 28 §; liite 2, 14–18 §)

Tuntiopettajan opetusvelvollisuus on sama kuin vastaavaa ainetta opettavalla lehtorilla.

Päätoimisen tuntiopettajan työaikaan kuuluu yhteissuunnittelutyöaika. Koko lukuvuoden työajaksi otetulla päätoimisella tuntiopettajalla on velvollisuus osallistua opettajatyöpäiviin.

Jos opettaja on otettu lukuvuoden alkaessa päätoimiseksi tuntiopettajaksi, mutta päätoimisuuden edellyttämä tuntimäärä (16 x 38) ei tule lukuvuodessa täyteen, maksetaan hänelle kuitenkin päätoimisuuden edellyttämän tuntimäärän mukainen palkka.

Tuntiopettajaan sovelletaan pääsääntöisesti samoja määräyksiä kuin lukion lehtoreihin. Sovellettavat määräykset on lueteltu OVTESin liitteen 2 17 §:ssä.

Sivutoimisella tuntiopettajalla ei ole yhteissuunnitteluelvoitetta eikä sitä vastaavaa työaikaa. Sen vuoksi sivutoimisen tuntiopettajan tuntiopetuspalkkio maksetaan kertoimella 0,96. Kerrointa ei sovelleta saman kunnan peruskoulun viranhaltijaan, jolla on yli opetusvelvollisuuden meneviä tunteja lukiossa.

AIKUISLUKIO

Antti Syrjälä

YHTEISSUUNNITTELUTYÖAIKA

(OVTES osio B, liite 3, 3 §, 3 a §, 13 § 2 mom.)

Aineenopettajan työaikaan kuuluu osallistuminen yhteissuunnitteluun siten, että opettajankokouksiin, aineryhmäkokouksiin ja neuvotteluihin käytetään lukuvuoden aikana enintään 89 tuntia. Yhteissuunnittelutyöajalla ei lisätä lukuvuoden opettajatyöpäivien määrää.

Osa-aikavirkaiset opettajat ja päätoimiset tuntiopettajat, joiden opetusvelvollisuus ei täyty, ovat velvollisia osallistumaan ys-työaikaan vain osa-aikaisuutensa suhteessa. Opetusvelvollisuus vastaa täyttä työaikaa.

Yhteissuunnittelutyöajalla tehtäväksi tarkoitetut työt ovat sellaisia, että niitä voidaan tehdä myös muualla kuin työpaikalla ja myös yksin. Lukujärjestykseen voi varata vapaan ajan, jolloin käytännön yhteistyölle järjestyy aikaa silloin, kun se on tarpeellista. Viikoittaiset kokoukset eivät ole järjestelmän tarkoitus.

Yhteissuunnittelutyön painopistealueet, resursointi ja toteuttaminen tulee käsitellä yhteistoiminnassa opettajien kanssa koulun lukuvuoden toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä. Yhteissuunnittelutyöaikaan luettavat työt on voitava aina tehdä OVTESin mukaisen tuntimäärän sisällä.

Yhteissuunnittelutyövelvollisuus ei koske sivutoimisia tuntiopettajia eikä enintään viiden koulutyöpäivän pituisessa palvelussuhteessa olevia määräaikaisia opettajia kuten viransijaisia.

OPETUSVELVOLLISUUS

(OVTES osio B, liite 3, 4 §)

Aikuislukion lehtorin opetusvelvollisuus on 18 tuntia viikossa, A1-, A2- ja B1-kielessä kuitenkin 17 tuntia viikossa.

Vuotuinen opetusvelvollisuus saadaan kertomalla viikoittainen opetusvelvollisuus luvulla 33. Samalla kertoimella muutetaan opetusvelvollisuuteen luettavat tehtävät sekä viikkotuntien perusteella erikseen korvattavat tehtävät vuositunneiksi. Ohje koskee myös niitä lehtoreita, joilla on sekä aikuislukion (liite 3) että lukion (liite 2) tunteja.

Jos opettajanviran haltija opettaa kahta tai useampaa ainetta, joissa opetusvelvollisuus on erilainen, tai jos hän toimii sekalehtorina, lasketaan hänelle painotettu opetusvelvollisuus vuositunteina.

Sekalehtori on viranhaltija, joka on velvollinen opettamaan sekä päivä- että aikuislukiossa tai jonka opetusvelvollisuuteen asianomaisena lukuvuonna tosiasiallisesti luetaan sekä päivä- että aikuislukion tunteja.

Jos opettajanviran haltijan opetusvelvollisuus ei tule lukuvuoden aikana täyteen, opettajalle maksetaan kuitenkin varsinainen palkka koko lukuvuodelta.

Apulaisrehtorina toimivan opettajan huojennus

(OVTES osio B, liite 3, 5 §)

Yhden tai useamman koulun apulaisrehtoriksi määrätyn opettajanviran haltijan huojennettu opetusvelvollisuus vahvistetaan lukuvuosittain 8–16 tunniksi.

Opetusvelvollisuuden suuruutta määrättäessä otetaan huomioon oppilaitoksen koko ja muut paikalliset olosuhteet.

Aikuislukiolisä ja äidinkielen harjoitusten ohjaus- ja valvontalisä

(OVTES osio B, liite 3, 6 § 1–2 mom.)

Opettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen luetaan aikuislukiolisänä lukion päättötutkintoon kuuluvien suullisten loppukuulustelujen vastaanottamisesta sekä ylioppilaskokeen valmistavasta tarkastamisesta ja arvostelusta seuraavat tuntimäärät:

- kutakin pakollisen ja valinnaisen oppimäärän lukio-opetuksen 28 oppitunnin kurssia kohti 5 tuntia
- sekä perusopetuksen ja muuta kuin yllä mainittua lukio-opetuksen 28 oppitunnin kurssia kohti 3 tuntia.

Jos kurssin tuntimäärä on pienempi tai suurempi kuin 28 oppituntia, tuntimäärään lisätään kuitenkin lukio-opetuksen vapaaehtoisesta ja valinnaisesta kurssista 33/28-osaa sekä perusopetuksen ja lukio-opetuksen muusta kurssista 31/28-osaa.

Aikuislukiolisän lisäksi aineenopettajanviran haltijan opetusvelvollisuuteen luetaan lukiokoulutuksen äidinkielen ja kirjallisuuden harjoitusten ohjauksesta ja valvonnasta kutakin äidinkielen ja kirjallisuuden 28 oppitunnin kurssia kohti 7 tuntia.

Aikuislukiolisä ja äidinkielen harjoituslisä tulee huomioida myös kertatuntipalkkiossa, kun opettaja on palkattu yli viideksi koulun työpäiväksi.

Opetusvelvollisuuteen luettavissa olevat tehtävät

(OVTES osio B 11 § ja 17 §, liite 3, 6 §)

- Etäopetukseen liittyvä työ (osio B 11 §, liite 3, 1 §)
- Demonstraatioiden valmistelutunnit (osio B 17 §)
- Aikuislukiolisä (liite 3, 6 § 1 mom.)
- Äidinkielen ja kirjallisuuden harjoitusten ohjaus ja valvonta (liite 3, 6 § 2 mom.)
- Ryhmänohjaajan tehtävät (liite 3, 6 § 3 mom.)
- Opinto-ohjauksen luokan ulkopuoliset tehtävät (liite 3, 6 § 3 mom.)
- Kokoelmien, av-välineiden, tietokonelaitteistojen ja kirjaston hoito (liite 3, 6 § 4 mom.), yhteensä enintään 10 viikkotuntia.

Muita erityistehtäviä ja palkkioita

Seuraavia erityistehtäviä ei lueta opetusvelvollisuuteen (OVTES):

- Toisen opettajan tunnin hoitopalkkio (osio A 24 §, osio B 21 §)
- Tukiopetus (osio A 22 §)
- Yksityisoppilaan kuulustelu ja ylioppilaskirjoitukseen liittyvät tehtävät (liite 3, 1 §)
- Ylioppilaskirjoitusten järjestelytehtävä rehtorin ollessa jäävi (liite 3, 1 §)
- Koulu/oppilaitoskohtainen lisätehtävä (osio B 19 § 6 mom.)
- Rehtorin hallinnollisten tehtävien hoitaminen rehtorin virantoimituksen keskeytyksen ajan (osio B 20 §)
- Ylioppilaskirjoitusten valvonta (liite 3, 7 §)
- Kielistudion esimies (liite 3, 8 §), mikäli korvattu aiemmin
- Kesäkurssin järjestely- ja valvontatehtävä (liite 3, 9 §)

Ylituntipalkkio

(OVTES osio B, liite 3, 4 § 3 mom. ja 10 §)

Jos opettajanviran haltijalle, joka ei ole sekalehtori, määrätään ylitunteja tai erityistehtäviä lukiosta, ne maksetaan lukion tuntiopetuspalkkioperusteen mukaan. Sekalehtorin lukion ylitunnit maksetaan hänen oman virkansa ylituntipalkkioperusteella.

Jos opettajanviran haltijalle määrätään ylitunteja tai erityistehtäviä peruskoulusta, ne maksetaan peruskoulun tuntiopetuspalkkioperusteen mukaan.

TUNTIOPETTAJA

(OVTES osio A 51-57 §, osio B 28 §, liite 3, 11-13 §)

Tuntiopettajan opetusvelvollisuus A1-, A2- ja B1-kielissä on 17 ja muissa oppiaineissa 18 viikkotuntia. Tuntiopettajan opetusvelvollisuus maa- ja metsätaloudessa, kaupallisissa aineissa, tiedotusopissa, perhekasvatuksessa, näyttämötaiteen ja teatteritaiteen opetuksessa sekä puheopetuksessa on 20 tuntia viikossa.

Jos päätoimisen tuntiopettajan päätoimisuuteen tarvittava tuntimäärä ei tule lukuvuoden aikana täyteen, hänelle maksetaan kuitenkin päätoimisuusrajaa vastaava varsinainen palkka koko lukuvuodelta. Päätoimisuusraja on 14 viikkotuntia eli 462 vuosituntia. Päätoimisen tuntiopettajan työaikaan kuuluu yhteissuunnittelutyöaika. Koko lukuvuoden työajaksi otetulla päätoimisella tuntiopettajalla on velvollisuus osallistua opettajatyöpäiviin. Tuntiopettajaan sovelletaan pääsääntöisesti samoja OVTESin määräyksiä kuin lehtoreihin.

Sivutoimisella tuntiopettajalla ei ole yhteissuunnitteluelvoitetta eikä sitä vastaavaa työaika. Sen vuoksi sivutoimisen tuntiopettajan tuntiopetuspalkkio maksetaan kertoimella 0,96. Kerrointa ei sovelleta sellaiseen saman kunnan peruskoulun viranhaltijaan, jolla on yli opetusvelvollisuuden meneviä tunteja aikuislukiossa.

YLEISSIVISTÄVÄN KOULUN REHTORI JA APULAISREHTORI

Niku Tuomisto

Tehtäväkohtainen peruspalkka

(OVTES osio B, 3–5 §)

Rehtorin tehtäväkohtaisen peruspalkan hinnoittelutunnuksen määrittävät palkkaperusteryhmien lukumäärä ja koulumuoto. Hinnoittelutunnuksen ja kalleusluokan mukainen palkkavälitys löytyy virka- ja työehtosopimuksen palkkaliitteestä ja OAJ:n verkkosivujen Työelämäoppaasta kohdasta [Palkat ja palkkiot](#).

Jos peruskoulun rehtorilla ei ole asetuksen (986/1998) mukaista kelpoisuutta, palkka-asteikon alaraja on 3–15 % palkkaliitteen asteikkojen alarajaa alempi.

Rehtorin palkkauksessa tulee soveltaa palkkaperusteryhmien määrää korkeampaa hinnoittelukohtaa, jos tämä on perusteltua rehtorin alaisen muun kuin opetushenkilöstön suurella määrällä tai hallinnollisen työn kuormittavuudella. Lisäksi on huomioitava paikallisen palkkausjärjestelmän mukainen tehtävän vaativuuden arviointi.

Jos peruskoulun rehtori on määrätty vastaamaan yhtenäiskoulusta tai koulusta, jossa on vähintään kuusi erityisopetuksen palkkaperusteryhmää, määräytyy rehtorin palkka-asteikko vuosiluokkien 7–9 määräyksen mukaan. Kouluyksiköllä tarkoitetaan sekä yhtä hallinnollisesti itsenäistä koulua että useampia itsenäisiä kouluja, joiden hallinto on määrätty yhdelle rehtorille.

Palkkaperusteryhmä

(OVTES osio B, 2 §)

Perusopetuksen palkkaperusteryhmien laskentatapa on muuttunut 1.8.2023 alkaen pois lukien erityiskoulujen rehtorit. Uusi laskentatapa ei ole peruste laskea rehtorin palkkaa tai heikentää palvelussuhteen ehtoja.

Palkkaperusteryhmät lasketaan perusopetuksessa seuraavasti

- Vuosiluokilla 1–6 ja esiopetuksessa yksi palkkaperusteryhmä muodostuu aina alkavaa 15 oppilasta kohti.
- Vuosiluokilla 7–9 yksi palkkaperusteryhmä muodostuu aina alkavaa 25 oppilasta kohti
- Lisäksi koulun erityisen tuen päätöksen saaneista oppilaista lasketaan yksi palkkaperusteryhmä alkavaa 20 erityisen tuen päätöstä kohti. Erityisen tuen oppilaat tulevat näin laskettua kahteen kertaan, ensin koulun koko oppilasmäärässä ja sen lisäksi erityisen tuen päätösten laskennassa.

Peruskoulun ja lukion yhteisen rehtorin palkka-asteikon alarajasta ei ole erillistä määräystä, vaan palkkausmääräyksen soveltamisohjeen mukaisesti rehtorin tehtäväkohtaista palkkaa päätettäessä otetaan huomioon osion A 6 (*Palkkaperusteet ja palkkausjärjestelmä*) ja 10 §:n (*Palkan tarkistaminen paikallisella päätöksellä*) määräykset.

Tehtävän vaativuus

Tehtäväkohtaista palkkaa päätettäessä on otettava huomioon tehtävien vaativuus ja vastuullisuus. Palkka-asteikon yläraja voidaan perustellusta syystä ylittää.

Esihenkilöasemassa olevalla tehtäväkohtaisen palkan pitää olla selvästi korkeampi kuin hänen alaisellaan, jollei tästä poikkeamiseen ole erityistä, perusteltua syytä. Johto- tai esihenkilötehtävissä toimivan tehtäväkohtaista palkkaa harkittaessa on otettava huomioon mm. johdettavan yksikön koko, vastualueen tai johdettavan yksikön palvelutarjonnan laajuus ja moninaisuus, erikoispalveluiden tuottaminen sekä muut erityispiirteet, yhteistyövaatimus muiden hallinnonalojen ja palvelujen tuottajien kanssa, sekä esihenkilötyön merkitys toiminnan tuloksellisuudessa ja toimintaedellytysten luomisessa.

Rehtorin tehtävän vaativuuteen vaikuttavat oppilaitoksen/koulun koon lisäksi mm. erityisryhmät ja -luokat, koulun erityistehtävä, muun henkilöstön määrä sekä yhteistyö muiden hallinnonalojen kanssa.

Työaika

(OVTES osio B, 9–12 §)

Peruskoulun, lukion ja aikuislukion rehtorin ja apulaisrehtorin joustava kokonaistyöaika perustuu toimistotyöaikaan. Joustavuuden perusteena ovat koulun toiminnalliset vaatimukset. Esimerkiksi rehtorin työmäärä vaihtelee huomattavasti lukuvuoden eri aikoina ja tehtävät ovat osittain sellaisia, että niiden tekeminen toimistotyöajan sisällä on vaikeaa. Rehtorilla on myös sellaisia työtehtäviä, jotka ovat tarkoituksenmukaista tehdä muualla kuin koululla. Työaikajärjestelmä ei siis edellytä rehtorin olevan koululla koko työaikaansa, vaan esimerkiksi kesäkeskeytyksen aikana työtä voi tehdä muuallakin. Toimistotyöaikaan perustumisella tarkoitetaan myös työajan pituutta. Koko lukuvuoden keskimääräinen viikkotyöaika on 36 tuntia 15 minuuttia ja vuotuinen työaika on noin 1 600 tuntia vuosiloman pituudesta, arkipyhien sijoittumisesta sekä työpäivien lukumäärästä riippuen.

Ennen työvuoden alkua rehtorille on vahvistettava työaikasuunnitelma ja sitä on seurattava säännöllisesti (9 § Pöytäkirjamerkintä). Suunnitelman ja seurannan järjestäminen on työnantajan velvollisuus. Vain työaikasuunnitelman ja seurannan avulla voidaan osoittaa mm. lisäresurssin tarve hallinnolliseen työhön oppilaitoksessa. Rehtorin vuosiloma määräytyy OVTESin osion A 33 §:n ja KVTESin IV luvun mukaan.

Vuosiloman pituus riippuu palvelussuhteen kestosta. Joustava työaikajärjestelmä ei kuitenkaan edellytä rehtorin olevan koululla kesäkeskeytyksen aikana vuosilomapäiviensä ulkopuolella.

Peruskoulun tai lukion opettaja, joka siirtyy pysyvästi tai tilapäisesti rehtoriksi tai apulaisrehtorinviran haltijaksi saman kunnan kouluun, on oikeutettu ao. lomavuoden laskennallisella vuosilomalla vähennettyyn vuosilomaan ja lomakorvaukseen KVTESin määräysten mukaisesti. Rehtoreiden opetustuntimäärille on sovittu viikoittaiset tai vuotuiset vähimmäis- ja enimmäismäärät. Enimmäismääriä ei voi ylittää muutoin kuin sopimuksessa määritellyin perustein. Opetustuntimäärää vahvistettaessa tulee ottaa huomioon mm. koulun koko, toiminta eri toimipisteissä ja muut paikalliset erityisolosuhteet.

Perusopetuksen rehtorin opetustuntimäärät on esitetty oheisessa taulukossa.

Apulaisrehtorinviran haltijan opetustuntimäärä on vähintään koulun rehtorin opetustuntimääräasteikon yläraja. Työnantaja voi päättää lukion apulaisrehtorin opetustuntimäärän lukuvuosittain enintään kolme viikkotuntia edellä mainittua alemmaksi paikallisista erityisolosuhteista johtuvalla perusteella.

Peruskoulun rehtori – lukuun ottamatta vuosiluokkien 1–6 ja 7–9 koulun rehtoria, jonka opetustuntimäärä viikossa on enintään kaksi – voi lukea opetustuntimääränsä luokanvalvojan tehtävät, demonstraatioiden valmistelutunnit ja tukiopetuksen antamisen sekä erityisestä syystä kirjaston ja kokoelmien hoitamisen, musiikkiesitysten hoitamisen, oppilaanohjauksen, kerhotyön ja opetuksen ohjauksen.

Lukion rehtorin opetustuntimäärään ei voi lukea lukioresurssitunteja. Aikuislukion rehtorin opetustuntimäärään voi sisältyä äidinkielen ja kirjallisuuden harjoitusten ohjaus- ja valvontatehtäviä ja kesäkurssien järjestelytehtäviä.

Peruskoulun rehtorin työajan erityismääräykset

Koulun tai oppilaitoksen toimiessa pysyväisluonteisesti kahdessa tai useammassa erillisessä toimipaikassa, rehtorin, apulaisjohtajan, varajohtajan ja koulunjohtajan viikoittaisten opetustuntien määrään luetaan yhteensä 2–4 viikkotuntia ottaen huomioon heidän tehtävänjakonsa sekä toimipaikkojen koko ja sijainti. Jos toimipaikat ovat erityisen etäällä toisistaan tai toimivat muutoin erityisen vaikeissa olosuhteissa, työnantaja voi lisäksi lukea opetusvelvollisuuteen yhteensä enintään neljä viikkotuntia.

Jos toisen koulun/oppilaitoksen luokkia toimii pysyvästi koulun yhteydessä, koulujen rehtoreiden, apulaisjohtajien, varajohtajien ja koulunjohtajien opetusvelvollisuuteen on luettavissa 1 momentin mukainen tuntimäärä yhteensä edellä mainitun mukaisesti.

Jos koulun tai oppilaitoksen rakennukset sijaitsevat lähekkäin, vierekkäisillä tai vastakkaisilla tonteilla tai samalla tontilla muodostaen kiinteän ja yhtenäisen toiminnallisen koulukokonaisuuden, koulun katsotaan toimivan yhdessä toimipaikassa.

1.8.2020 alkaen käytettävä tuntimäärä on voitu lukea poikkeuksellisesti myös koulun muun opettajaviranhaltijan opetustuntien määrään. Perusteena tähän on tilanne, jossa opetusvelvollisuuteen lukemista ei voida tehdä rehtorin, apulaisjohtajan/apulaisrehtorin, varajohtajan tai koulunjohtajan opetusvelvollisuuteen.

Vuosiluokkien 1–6 koulu	
Palkkaperusteryhmät	Opetustunnit/vko
12–17	10–12
18–23	9–11
24–29	6–9
30–35	4–6
36–41	3–5
42–	–2

Vuosiluokkien 7–9 koulu	
Palkkaperusteryhmät	Opetustunnit/vko
1–3	9–11
4–9	7–9
10–20	5–7
21–25	4–6
26–30	2–4
31–	–2

Erityiskoulu	
Palkkaperusteryhmät	Opetustunnit/vko
1–3	11–13
4–9	9–11
10–20	7–9
21–25	6–8
26–30	4–6
31–	2–4

Rehtorille voidaan määrätä opetustunteja kaksi tuntia vähemmän kuin koulun palkkaperusteryhmien määrä osoittaa, jos koulun hallinnollisen työn määrä on suuri. Rehtorin hallinnolliseen työhön vaikuttaa esimerkiksi muun henkilöstön kuin opetushenkilöstön määrä. Rehtorin hallinnollisen työn kuormittavuutta arvioitaessa huomioidaan koulun apulaisrehtori-/apulaisjohtajaratkaisut. Rehtorin opetustunteja ei tarvitse määrätä työjärjestykseen kiinnitettynä opetuksena.

Rehtorin opetusvelvollisuutta ei muuteta palkkaperusteryhmissä tapahtuneiden vähäisten muutoksien vuoksi, jos rehtorin työn kokonaismäärän kuormittavuus pysyy ennallaan.

Rehtorille voidaan määrätä opetustunteja enintään kaksi tuntia enemmän kuin koulun palkkaperusteryhmien määrä osoittaa. Hallinnollisen työn tulee tässä tilanteessa todennetusti vastaavasti vähentyä. Suurempi opetustuntimäärä tulee olla perusteltavissa opetuksen järjestämiseen liittyvällä poikkeuksellisella tilanteella (ks. B liite 1, 9 §, 5 mom.).

Lukion rehtorin työaika

Lukion rehtorin opetustuntimäärä vahvistetaan paikallisesti enintään 418 tuntiin ja aikuislukion rehtorin enintään 363 tuntiin lukuvuodessa. Lukion rehtorin vuotuinen opetustuntimäärä voidaan kuitenkin määrätä enintään 456 tuntiin, kun sille on perusteltu syy.

Lukion/aikuislukion rehtorin opetustuntimäärää vahvistettaessa otetaan huomioon mm. oppilaitoksen koko, toiminta useassa toimipisteessä, oppilaitokselle määrätty erityinen koulutustehtävä, useamman oppilaitoksen johtaminen, rehtorin budjettivastuu ja muut paikalliset erityisolosuhteet.

VALTION OPPILAITOKSET

Petra Kirkko-Jaakkola

Opetushallitus

Yleissivistävä erityiskoulu Valteri sijaitsee neljällä paikkakunnalla (Helsinki, Kuopio, Mikkeli, Jyväskylä ja Oulu). Valteri koulussa annetaan vaativaa erityistä tukea tarvitseville oppilaille perusopetusta. Valterissa työskentelee mm. erityisopettajia, ohjaavia opettajia ja lehtoreita. Lisäksi Valterissa työskentelee muuta kuin opetushenkilöstöä.

Erityisopettajien opetusvelvollisuus on 22 ja ohjaaviin opettajiin sovelletaan kokonaistyöaikaa. Kelpoisuudet määräytyvät asetuksen mukaan.

Helsingin Ranskalais-Suomalainen koulu, jonka omistajana on Suomen valtion lisäksi Ranskan valtio. Ranskalais-Suomalaisessa koulussa voi opiskella koko peruskoulun oppimäärän ja aina ylioppilaaksi asti.

Koulussa toimii virassa niin luokanopettajia, erityisopettajia kuin aineenopettajia. Opetusvelvollisuudet määräytyvät valtion tarkentavan virkaehtosopimuksen mukaan. Palkka määräytyy VPJ:n perusteella.

Suomalais-Venäläinen koulu sijaistee Helsingissä. Siellä annetaan niin perusopetusta kuin lukio-opetusta. Virkarakenne vastaa kielikoulujen virkarakennetta.

Helsingin eurooppalaisessa koulussa voi suorittaa peruskoulun oppimäärän lisäksi kansainvälisen ylioppilastutkinnon.

Lisäksi Opetushallituksen alaisuuteen kuuluvat **Saamelaisalueen koulutuskeskus**, joka järjestää toisen asteen ammatillista koulutusta lapin saamelaisalueella ja **Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus (Meriturva)**, joka ylläpitää merenkulun ja vesillä liikkumisen turvallisuutta.

Valtiolla palkka määräytyy valtion palkkausjärjestelmän (VPJ) mukaan, joka on tehtävän vaativuuteen ja henkilökohtaiseen suoriutumiseen perustuva palkkausjärjestelmä. Tehtävän vaativuutta ja henkilökohtaista suoriutumista arvioidaan kriteeristöillä.

Opetushallituksen alaisiin valtion oppilaitoksiin sovelletaan valtion yleistä virka- ja työehtosopimusta sekä hallinnonalakohtaisia tarkentavia virkaehtosopimuksia. Pääasiallisesti OPH:n alaiset valtion sopimukset noudattelevat kuntapuolen sopimuksia vähäisin poikkeuksin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

THL:n alaisuuteen kuuluvat maamme julkiset **koulukodit**, joita on neljä suomenkielistä ja yksi ruotsinkielinen.

Lähtökohtaisesti kaikki koulukodeissa toimivat opettajat ovat erityisluokanopettajan virassa. Heidän opetusvelvollisuutensa on 22. Lisäksi heille kuuluu yhteissuunnittelu-aika ja VESO:t. Palkat määräytyvät valtion palkkausjärjestelmän perusteella sisältäen vaatitasot ja henkilökohtaisen palkanlisän.

Sisäministeriö ja Rikosseuraamuslaitos

Lisäksi valtion oppilaitoksia ovat Sisäministeriön alainen **Pelastusopisto** Kuopiossa, joka vastaa pääasiallisesti maamme pelastusalan tutkinnoista ja täydennyskoulutuksesta sekä **Rikosseuraamuslaitoksen koulutuskeskus** Vantaalla, joka kouluttaa henkilökuntaa vankiloihin.

Valtiolla työskentelee noin 600 opettajaa, ja OAJ vastaa heidän virkaehtosopimuksistaan ja edunvalvonnasta.

Kaikissa valtion oppilaitoksissa sovelletaan valtion yleistä virka- ja työehtosopimusta ja sen lisäksi omia tarkentavia virkaehtosopimuksia. Valtaosin valtion oppilaitosten sopimusmääräykset mukailevat kunta-alan sopimusmääräyksiä.